

FLYKTNING- REGNSKAPET 2018

68,5

MILLIONER
MENNESKER
PÅ FLUKT

FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

NRC

OM MENNESKER PÅ FLUKT VERDEN OVER

Fremmedfrykt og høyreekstremisme øker. Derfor må vi ha diskusjoner basert på hva som faktisk skjer og ikke det vi tror skjer. I Flyktningregnskapet gir vi deg tall og trender så du har oppdatert informasjon om mennesker på flukt.

Vi i Flyktninghjelpen ønsker å bidra med kunnskap og fakta om hvor mange som flykter, men også hvilke land folk flykter til og fra, og hvorfor de flykter.

For å gjøre informasjonen mer tilgjengelig for deg, samler vi tallene og presenterer de viktigste trendene. Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC) overvåker hvor

mennesker flykter innad i land, mens FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har oversikten over hvor mange mennesker som krysser landegrensene på grunn av krig og konflikt. I denne publikasjonen finner du begge. Tallene gjelder for inngangen til 2018. Gjennom året kan du også lese mer om mennesker på flukt på våre nettsider.

Vi hjelper mennesker på flukt i Afrika, Latin-Amerika, Asia og Europa. I denne 15. utgaven av Flyktningregnskapet ønsker vi å bidra med vår erfaring og analyser, slik at du kan ha riktige fakta i møte med andre ved middagsbordet, på skolen eller i debatt i media eller på sosiale medier.

DETTE ER FLYKTNINGHJELPEN

Flyktninghjelpen er den eneste norske organisasjonen som er spesialisert på internasjonalt arbeid med flyktninger. I over 70 år har vi jobbet for at mennesker som er på flukt skal overleve og få mulighet til å bygge seg en fremtid.

I dag er vi til stede i 31 land, og har 7.450 ansatte over hele verden. Vi gir blant annet mat, husly, rent vann, rettshjelp og utdanning.

Med erfaring, kunnskap og pågangsmot forsvaret vi rettighetene til folk på flukt og varsler om urett og nød. I tillegg driver vi IDMC, verdens fremste faktabase om mennesker på flukt i eget land.

Vi er raskt på plass i kriser. Vår beredskapsstyrke NORCAP er verdens mest brukte. Om lag 1.000 eksperter fra ulike land står klare til å rykke ut for å bistå FN og andre organisasjoner i humanitære kriser.

ANSVARLIG REDAKTØR
Jan Egeland

REDAKTØR
Richard Skretteberg

REDAKSJON
Guri Romtveit
Eirin Høiseith
Eline Anker

BIDRAGSYTERE
Eirik Christophersen
Kristine Grønhaug
Thale Solnørdal Jenssen
Tiril Skarstein
Ingebjørg Kårstad
Karl Schembri

STATISTIKK
Eirik Christophersen
Eline Anker

DESIGN
Øystein Os Simonsen

TRYKK
Printco

FORSIDEFOTO
Rohingya-flyktninger går langs en gjørmete risåker etter å ha krysset grensen til Bangladesh fra Myanmar. Foto: Paula Bronstein/Getty Images

TAKK TIL
Ansatte i Flyktninghjelpen som har bidratt til årets rapport

ISSN 1504-0216
ISBN 978-82-7411-248-3
Redaksjonen avsluttet 15. juni 2018

LES MER
www.flyktninghjelpen.no

UTGIVER
Flyktninghjelpen
Prinsensgate 2, 0152 Oslo
Tlf. 23 10 98 00
E-post: nrc@nrc.no

© Flyktninghjelpen 2018
Utgitt med støtte fra Utenriksdepartementet

NRC FLYKTNINGHJELPEN
NORWEGIAN REFUGEE COUNCIL

VI MÅ DELE PÅ ANSVARET

Antallet mennesker på flukt fra vold og væpnet konflikt fortsetter å øke, og hadde ved inngangen til 2018 nådd 68,5 millioner. Dette tilsvarer befolkningen i hele Skandinavia og Spania tilsammen. Mens antallet mennesker på flukt i eget land er relativt stabilt på rundt 40 millioner, har antallet flyktninger økt med 3 millioner til over 28 millioner mennesker.

Vårt mål er at disse menneskene igjen skal få et sted de kan kalle hjem. Vi må bli flinkere til å løfte mennesker ut av fluktstatistikken, enten ved å gi dem muligheten til å vende trygt tilbake til hjemlandet, eller ved å sørge for at de kan få fullverdige liv der de har søkt tilflukt eller i et nytt hjemland. Altfor mange år og liv skyffes vekk ved at mennesker blir værende i limbo, uten tilstrekkelig rettigheter til å arbeide eller ta del i samfunnet og uten noen visshet om fremtiden.

Skal vi som verdenssamfunn få til dette, må alle land være med å ta sin del av ansvaret.

De aller fleste flyktninger oppholder seg i utviklings- og mellominntektsland. Uganda har alene tatt imot 1,4 millioner, mens Tyrkia huser totalt 3,8 millioner flyktninger. I det lille og sårbare Libanon er mer enn én av fire mennesker flyktninger.

Disse landene trenger økt støtte dersom de skal kunne gi flyktningene muligheter til å leve verdige liv. Noen vil også trenge beskyttelse i andre land gjennom kvoteflyktningsordningen. Statsledere er blitt enige om å få til bedre ansvarsdeling, men i virkeligheten er vi fortsatt langt fra å nå dette målet.

Politikere og diplomater har også sviktet i arbeidet med å få på plass politiske løsninger. Lidelsene vi er vitne til i land som Syria, Jemen og DR Kongo er menneskeskapte og kan bare løses dersom det finnes politisk vilje.

En felles forståelse av utfordringene vi må møte sammen er et første viktig skritt for å utarbeide felles løsninger. I Flyktningregnskapet, som FNs høykommissær for flyktninger og Flyktninghjelpen i fellesskap har utarbeidet, finner du tall og analyser av verdens fluktsituasjon som vi håper kan bidra til slik innsikt.

God lesing!

Jan Egeland

68,5

**MILLIONER
MENNESKER
PÅ FLUKT**

28,5 millioner flyktninger
Flyktninger er mennesker på flukt som har krysset en grense til et annet land.

40 millioner internt fordrevne
Internt fordrevne er mennesker som er drevet på flukt i sitt eget land.

**MIDTØSTEN,
ASIA OG OSEANIA**

34,0

MILLIONER

18,3 millioner flyktninger
15,6 millioner internt fordrevne
Les mer om Midtøsten på side 26
og om Asia på side 22

AFRIKA

22,4

MILLIONER

8,3 millioner flyktninger
14 millioner internt fordrevne
Les mer om Afrika på side 12

AMERIKA

8,3

MILLIONER

0,9 millioner flyktninger
7,3 millioner internt fordrevne
Les mer om Amerika på side 18

EUROPA

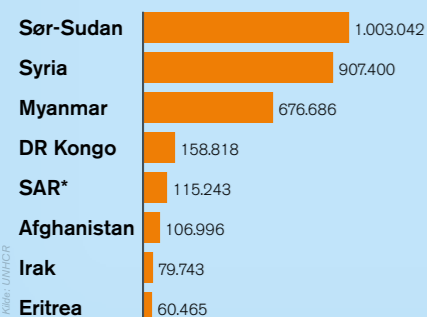
3,6

MILLIONER

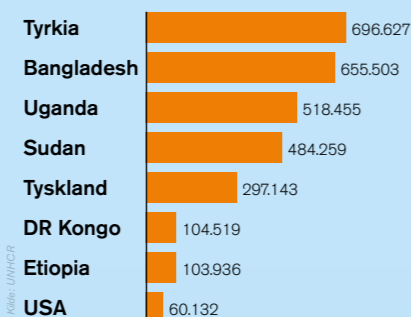
0,6 millioner flyktninger
2,9 millioner internt fordrevne
Les mer om Europa på side 30

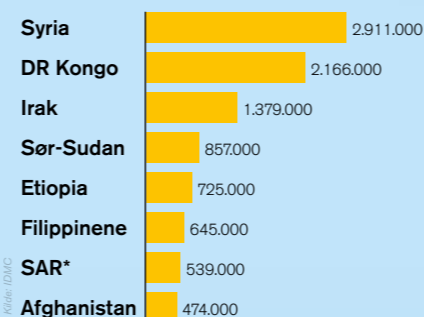
**FLEST NYE FLYKTNINGER
FRA LANDET I 2017**

**FLEST NYE FLYKTNINGER
TIL LANDET I 2017**

**FLEST NYE INTERNT
FORDREVNE I 2017**

**Neglisjerte
fluktkriser**

side 10

Esake (27) har flyktet fra DR Kongo over Albertsjøen til Uganda. Kamper i hjemlandet gjorde at hun til slutt ikke hadde noe annet valg enn å flykte.

DET GLOBALE FLYKTNINGBILDET

Tekst: Richard Skretteberg, Flyktninghjelpen

68,5 millioner mennesker var på flukt fra forfølgelse og væpnet konflikt ved inngangen til 2018. Dette er en økning på 2,9 millioner sammenliknet med året før. For sjetten år på rad stiger totaltallene for mennesker på flukt.

Nok en gang er omfanget av flukt og de humanitære krisene som følger på et historisk høyt nivå. Sett i et globalt perspektiv er det utviklingen i Afrika sør for Sahara og Midtøsten som gir størst grunn til bekymring.

I 2017 tok Tyrkia, Bangladesh, Uganda og Sudan imot flest nye flyktninger. Landene flest mennesker flyktet fra i 2017 var Sør-Sudan, Syria, Myanmar og Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo). Syria, DR Kongo, Irak og Sør-Sudan hadde det høyeste antallet nye internt fordrevne.

Det store flertallet av mennesker på flukt befinner seg i hjemlandet eller i et like fattig naboland. De fleste som vendte tilbake i 2017 reiste hjem til land med pågående væpnede konflikter eller uløste humanitære kriser. I land som Afghanistan, Nigeria og Somalia opplever mennesker som forsøker å vende hjem å bli fordrevet på nytt.

Flere på flukt i Afrika. Bare i 2017 ble 2,3 millioner mennesker drevet på flukt i og fra DR Kongo. I oktober oppjus-

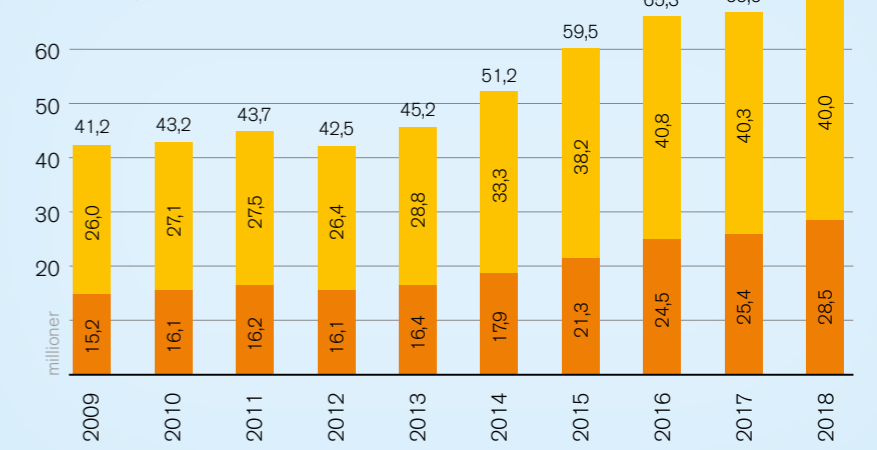
terte FN den humanitære situasjonen i landet til en nivå 3-krise, det høyeste krisenivået. Likevel bidro internasjonale givere bare med litt over halvparten av pengene FN og nødhjelpsorganisasjoner mente var nødvendig for å dekke de humanitære behovene.

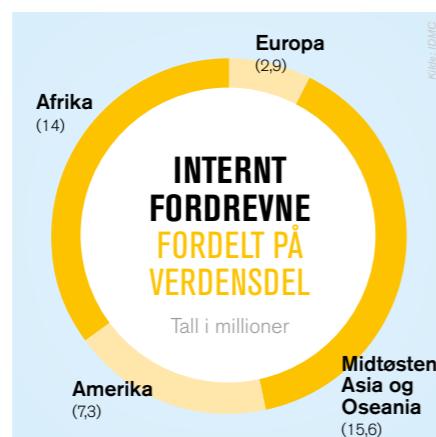
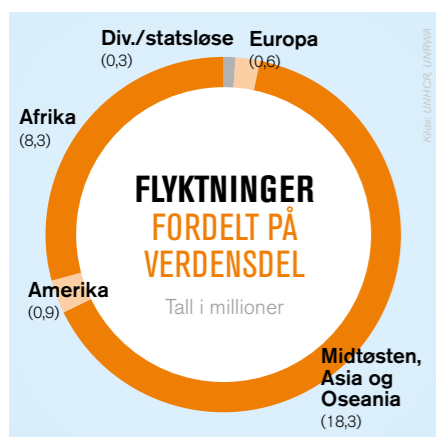
Et utviklingstrekk i 2017 var at Afrika hadde en kraftig økning både i antall flyktninger og internt fordrevne. Hele 5,5 millioner ble drevet på flukt i eget land på grunn av konflikt og vold bare i 2017, en dobling sammenliknet med året før. I tillegg flyktet 1,5 millioner afrikanere fra hjemlandet sitt i fjor.

De fem første landene på Flyktninghjelpens liste over neglisjerte fluktkriser i 2018 er afrikanske. Slik var det også i fjor. At millioner av mennesker er på flukt i noen av verdens fattigste og mest sårbare stater, har ikke bare enorme humanitære konsekvenser, men hindrer også utvikling i hele regioner.

Fastlåst situasjon i Midtøsten. Den negative utviklingen vi så i Midtøsten i

2018: 68,5 MILLIONER MENNESKER PÅ FLUKT

ner mennesker humanitær hjelp og det er nå helt avgjørende å få til politiske avtaler som kan gjøre slutt på både blokaden og krigen.

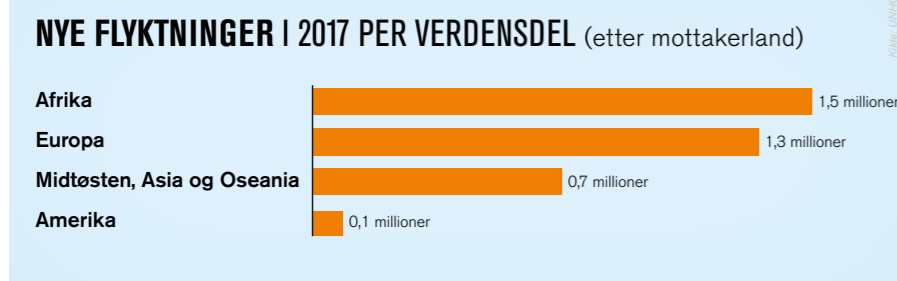
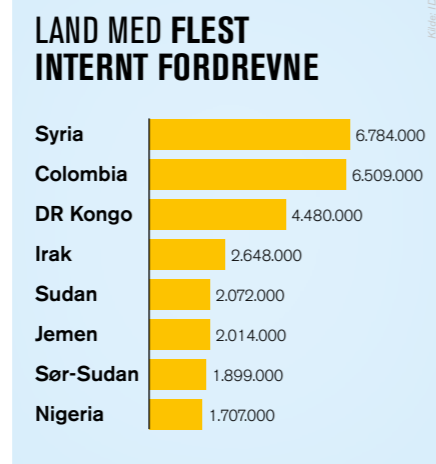
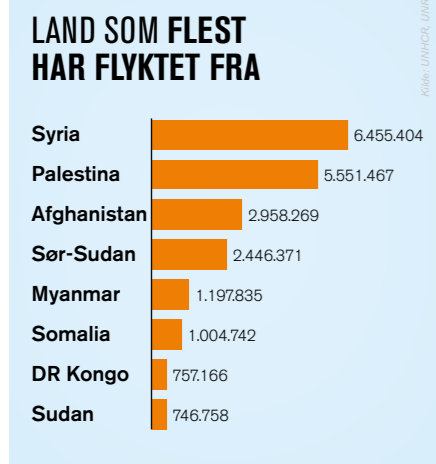
Den israelsk-palestinske konflikten er mer fastlåst enn noensinne og en politisk løsning synes fjern. På Gazastripen har befolkningen opplevd tre kriger og levd under blokade i elleve år. Dette har ført til en uholdbar livssituasjon. En ny studie fra Flyktninghjelpen viser at seks av ti palestinske barn på Gazastripen opplever traume-mareritt.

Drives på flukt av organisert kriminalitet i Latin-Amerika. I Mellom-Amerika fører organisert kriminalitet og vold til massive fordrivelser i flere land. I hovedsak har dette rammet El Salvador, Guatemala og Honduras, men det er fare for at volden vil spre seg ytterligere. Ved siden av de menneskelige lidelsene er også økonomien hardt rammet. De dypereleggende årsakene til volden og den organiserte kriminalitetens fremvekst må møtes med politiske tiltak.

Fjorårets lyspunkt, fredsprosessen i Colombia, er under press. Veien videre avhenger av hvem som vinner andre runde i presidentvalget i juni. Polariseringen vi så i forbindelse med valgkampen, er et tegn på at flere hindre må forsøres på veien mot fred.

Europa og USA strammer inn. Avtalen mellom EU og Tyrkia har ført til at langt færre flyktninger og migranter kommer til Hellas. I 2017 kom det under 30.000 via den østlige Middelhavsrutene, sammenlignet med over 850.000 i 2015.

Etter at Italia sommeren 2017 inngikk avtaler med den libyske regjeringen og grupper som kontrollerer deler av Libya, falt antallet flyktninger og migranter som dro fra Libya til Italia drastisk. Tyskland og Frankrike har tatt imot et betydelig antall flyktninger fra

2017, har fortsatt i 2018. 4,5 millioner mennesker ble drevet på flukt i sitt eget land i Midtøsten i 2017. Samtidig fortsatte tallet på flyktninger å ligge på et skremmende høyt nivå.

Konflikten i Syria har nå vart to år lenger enn andre verdenskrig. Mange har mistet livet i beleirede områder, fordi hjelpeorganisasjonene har blitt nektet

adgang av stridende parter. Noen steder fikk man frem hjelp, men de sivile fikk ingen beskyttelse mot krigshandlinger.

I Irak er millioner på flukt inne i landet uten mulighet til å vende hjem. De som har returnert mangler ofte helsetjenester, skolegang og vann. I det krigsherjede Jemen trenger 22 millio-

En kvinne plukker opp løse maiskorn etter en matutdeling i delstaten Unity i Sør-Sudan. Hun er en av mange som sliter med å skaffe nok mat til seg og familien sin i landet.

Foto: Albert Gonzalez Farfan/Flyktninghjelpen

Nord-Afrika, men mange rike land nekter å bidra til den globale fordelingen.

Motstanden mot å ta imot flyktninger er spesielt stor i Øst-Europa, Japan og blant de arabiske gulfelandene. Også i USA er det en betydelig dreining i mer restriktiv retning. I 2016, Obamas siste år som president, tok USA imot 97.000 kvoteflyktninger. I 2017 fikk kun 33.000 kvoteflyktninger innpass i USA, og tallene ligger an til å bli enda lavere i 2018.

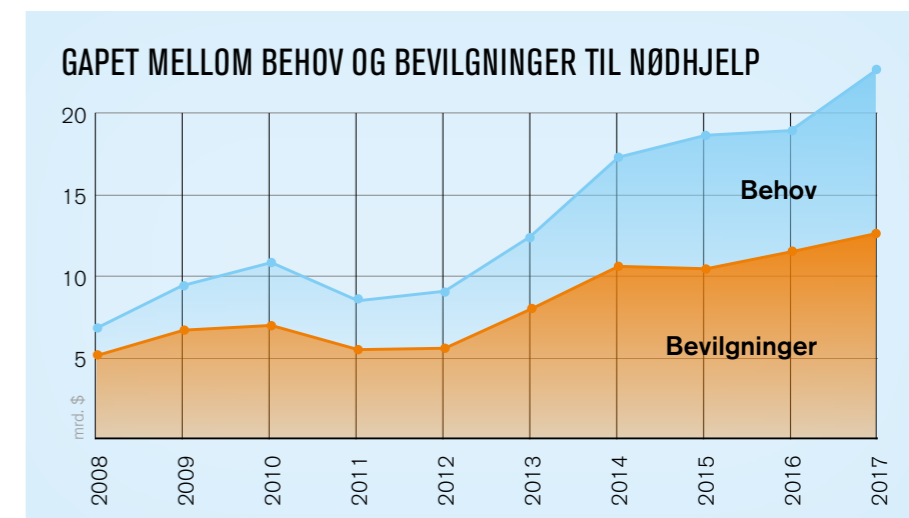
Store behov dekkes ikke. Mens politikerne i den rike delen av verden snur kappen etter vinden, øker krisen i konfliktområdene. De faktiske humanitære behovene er langt større enn midlene verdenssamfunnet stiller til rådighet. De siste fire årene ble i gjennomsnitt 60 prosent av de humanitære appellene finansiert. Ti år tilbake, i perioden 2007-2009, var tallet 72 prosent.

Både nasjonale myndigheter og verdenssamfunnet svikter ofte i å beskytte ofrene i konflikten. En fluktsituasjon rammer spesielt kvinner og barn, men også andre sårbare grupper som eldre og personer med

funksjonshemminger. I tillegg rammes mennesker på flukt i økende grad av organiserte kriminelle nettverk som kynisk utnytter personer i en ekstremt sårbar situasjon.

Stadig flere mennesker i verden som lider av alvorlig matmangel og sult, befinner seg i land med væpnet konflikt. Konflikter kan påvirke matsikkerheten direkte, gjennom å fordrive bønder og fiskere og ødelegge matvarelagre og utstyr, eller indirekte, gjennom å rasere veier og markeder.

Den største utfordringen i 2018 vil være å skaffe nok penger til å dekke helt nødvendige behov til et stadig stigende antall mennesker på flukt. Den rike delen av verden må ta på seg et langt større ansvar enn det vi har sett til nå. Å snu den negative trenden med at stadig flere mennesker drives på flukt, må få topp-prioritet blant politikere, både internasjonalt og i konfliktområdene. I en uforutsigbar verden er det viktig at FN får en avgjørende rolle i dette arbeidet.

–Jeg ber innstendig om nødhjelp til alle mennesker på flukt i Nyunzu. Pastor Mbuyu (43) huser hundrevis av mennesker på flukt i den lille kirken sin i det østlige DR Kongo

Foto: Christian Jepsen/Flyktningshjelpen

VERDENS MEST NEGLISJERTE FLUKTKRISER

NEGLISJERTLISTA 2018

1. Den demokratiske republikken Kongo
2. Sør-Sudan
3. Den sentralafrikanske republikk
4. Burundi
5. Etiopia
6. Palestina
7. Myanmar
8. Jemen
9. Venezuela
10. Nigeria

Selv om humanitær hjelp skal gis basert på behov, får noen kriser mer oppmerksomhet og støtte enn andre. Derfor presenterer Flyktningshjelpen hvert år en liste over de ti mest neglisjerte fluktkrisene i verden. Disse krisene er ikke bare glemte. Vi bruker ordet neglisjert for å understreke at dette er kriser verden har forsømt, og at mangelen på handling og oppmerksomhet er et resultat av våre bevisste valg og prioriteringer.

Med denne listen ønsker vi å sette fokus på kriser som sjelden skaper internasjonale overskrifter.

Giverland er mindre interessert i å støtte disse krisene. Det kan være fordi landene ikke er av stor geopolitisk betydning, de berørte menneskene er for langt unna og vanskelig å identifisere seg med, eller simpelthen fordi langvarige kriser skaper givertretthet.

Dette er også en liste over kriser hvor manglende politisk handling og vilje til kompromiss har skapt en fastlåst situasjon, og hvor det er lite håp for snarlig endring.

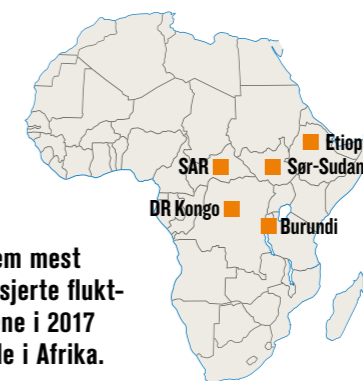
Vi har analysert 24 av de største fluktkrisene i 2017 og laget en liste basert på følgende tre kriterier:

Mangel på politisk vilje. Dette inkluderer manglende politisk vilje blant væpnede aktører på bakken til å beskytte sivile og å gå inn i fredsforhandlinger, men også internasjonale aktørers manglende vilje eller evne til å finne politiske løsninger.

Mangel på medieoppmerksomhet. Medieoppmerksomheten rundt en krise er sjeldent proporsjonal med størrelsen på krisen. Mange andre faktorer avgjør om en krise kommer i medienes søkelys. For å kunne sammenligne kriser av ulik størrelse har vi delt rekkevidden til

artiklene om den aktuelle fluktkrisen med antallet mennesker på flukt i og fra landet.

Mangel på økonomisk støtte. Hvert år presenterer FN og deres humanitære partnere nødhjelpsappeller om finansiering for å dekke de mest prekære behovene i land berørt av store kriser. Hvor stor andel av appellene som blir finansiert varierer fra krise til krise. Her har vi brukt prosentandelen av appellene som ble dekket i 2017 som en indikator på grad av økonomisk støtte.

De fem mest neglisjerte fluktkrisene i 2017 er alle i Afrika.

Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo). Til tross for at det nå er like mange mennesker i nød i DR Kongo som i Syria, får krisene i landet sjelden medieoppmerksomhet. Fjoråret var ikke noe unntak. Sivilbefolkningen i DR Kongo har vært herjet av konflikt i flere tiår og den internasjonale interessen har i lang tid vært fallende.

FN har lansert tidenes største humanitære appell for landet for 2018. Den er på 1,680 milliarder amerikanske dollar og skal dekke nødvendige behov til 10,5 millioner mennesker i nød. For å møte behovet må det internasjonale samfunnet firedoble innsatsen, sammenlignet med fjoråret. Mangelen på penger er svært alvorlig og skjer det ikke en rask endring vil mange menneskeliv gå tapt.

Sør-Sudan. Borgerkrigen i Sør-Sudan er inne i sitt femte år og den humanitære krisen er forverret. Over halve befolkningen er avhengig av hjelp for å overleve. Volden har tvunget ett av tre mennesker på flukt, og bidratt til store flyktningskriser i nabolandene Uganda, Sudan og Etiopia. Over 2,4 millioner sørsudanere har flyktet over grensene på søken etter sikkerhet.

Til tross for at hjelpeorganisasjoner klarte å reversere sultkatastrofen som rammet deler av landet i 2017, øker krisen. Over fem millioner mennesker har ikke tilgang på nok mat og trues igjen av sult. Dersom man ikke klarer å få fredsprosessen på fote igjen, står verdens yngste stat på terskelen til en sultkatastrofe.

Den sentralafrikanske republikk (SAR). Siden 2012 har Den sentralafrikanske republikk vært rammet av en blodig, væpnet konflikt. Sammenstøt mellom militsguppen Anti-Balaka og opprørsgruppen Ex-Seleka har tvunget tusenvis av mennesker til å flykte fra hjemmene sine. En våpenhvileavtale ble inngått i 2014, fulgt av forsoningsarbeid og politiske valg. Men ved utgangen av 2016 eskalerte konflikten øst i landet og spredte seg til nye områder. Som et resultat av dette økte antallet internt fordrevne med 67 prosent i fjor, til 689.000 mennesker.

Til tross for at konflikten har eskalert, får krisen fortsatt lite medieoppmerksomhet og befolkningens humanitære behov neglisjeres. Kun 41 prosent av pengene som var nødvendig for å møte de mest prekære behovene for nødhjelp ble lagt på bordet i fjor.

Les mer om de andre neglisjerte fluktkrisene på www.flyktningshjelpen.no

Mens Europa støtter opp om stengte grenser i Afrika, finner migranter og flyktninger nye ruter. Likevel blir flest mennesker på flukt værende i hjemlandet eller i naboland. For å forhindre nye og eskalerende fluktkriser må verdenssamfunnet investere mye mer på kontinentet.

60 familier har flyktet til landsbyen Shisha i Somalia og dermed doblet innbyggertallet. Miglo Barre bærer materialer for å bygge husly til seg og sine fem barn.

Tekst: Richard Skretteberg, Flyktninghjelpen

KONFLIKT, VOLD OG TØRKE FØRTE MILLIONER PÅ FLUKT

Situasjonen i Afrika er svært sammensatt. I 2017 var tilsammen 22,4 millioner mennesker drevet på flukt på grunn av forfølgelse og vold i Afrika. Dette er 7,2 millioner flere enn for ti år siden. I samme periode har befolkningen i Afrika økt med nesten 300 millioner, til nærmere 1,3 milliarder i 2018, ifølge FNs befolkningsfond. Størst økning i flukttallene så vi i Den demokratiske republikken Kongo (DR Kongo) og Sør-Sudan, hvor konflikt drev millioner på flukt i 2017.

De humanitære lidelsene i DR Kongo på nivå med Syria. I oktober 2017 erklærte FN at krisen i deler av DR Kongo hadde nådd det høyeste krisenivået FN opererer med. Landet hadde flest nye på flukt i verden både i 2016 og første halvdel av 2017. Likevel fikk ikke hjelpeorganisasjonene inn mer enn 56 prosent av midlene de trengte i 2017.

FN anslår at 13 millioner mennesker i DR Kongo vil ha behov for nødhjelp i 2018. Over 5,2 millioner har flyktet fra sine hjem. Mye tyder på at volden i det østlige DR Kongo vil trappes opp ytterligere i 2018 samtidig som krisen i nabolandet Burundi fortsetter. Økt kaos i regionen kan få Uganda og Rwanda til å gripe inn, og hele området står i fare for ytterligere destabilisering.

Vi ser tegn på at mange av de væpnede gruppene i DR Kongo får en mer politisk dagsorden – de kjemper for eller imot regjeringen. President Kabilas mandat tok slutt i desember 2016, men det er fremdeles usikkert når et nytt valg skal avholdes. Situasjonen polariseres, og den katolske kirken har trukket seg fra rollen som mekler mellom regjeringen og opposisjonen.

Faren er stor for at det vil oppstå nye flyktningstrømmer og flere internt fordrevne i en region som allerede ikke er i stand til å gi beskyttelse og hjelp til

alle. Sivilbefolkningen har opplevd ekstreme voldshandlinger og fordrivelser i tiår, men har nærmest vært borte fra den internasjonale radaren. DR Kongo trenger mer støtte fra det internasjonale samfunnet siden både den humanitære og politiske krisen står i stor fare for å forverres. Uten en politisk løsning på konfliktene i landet risikerer vi en massiv krise i hele regionen.

Flykter på grunn av tørke. Værphenomenet El Niño har siden 2015 rammet Afrikas horn, deler av Øst-Afrika og områder lenger sør på kontinentet. Bare i 2017 ble 1,3 millioner mennesker fordrevet fra sine hjem på grunn av tørke, flom og konflikt i Somalia, ifølge Flyktninghjelpens senter for internt fordrevne (IDMC). FNs kontor for koordinering av humanitær innsats (OCHA) anslår at 6,2 millioner mennesker trenger hjelp for å overleve i 2018. Det er halvparten av Somalias befolkning. Nomadene mister sitt livsgrunnlag når kveget dør, bøndene klarer ikke å produsere nok mat til egen familie og prisen på matvarer stiger i byene.

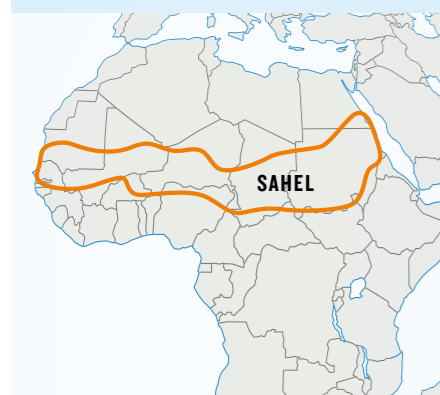
På Afrikas horn anslår FN at 5,2 millioner barn og kvinner er akutt underernært og at 15,2 millioner lider av alvorlig matmangel. Også i det tørre savannebeltet nær Sahara er befolkningen svært utsatte for klimaendringer, siden de i utgangspunktet har lite eller ingenting å gå på. Mange steder kommer El Niño-effekten bare på toppen av andre utfordringer. Væpnede konflikter forsterker den humanitære krisen og vanskeliggjør tilgangen til de som trenger hjelp.

Fra vondt til verre i Sør-Sudan. Afrikas yngste stat, Sør-Sudan, ble kastet inn i en blodig borgerkrig i desember 2013, bare to år etter landet ble selvstendig i 2011. Siden har befolkningen stått overfor en humanitær katastrofe, på grunn av dypere politisk splittelse, brutte løfter og fredsavtaler.

Situasjonen ble forverret i 2017, og i februar erklærte FN sultkatastrofe i deler av landet. Ved utgangen av året manglet fremdeles 4,8 millioner mennesker i Sør-Sudan sikker tilgang på mat, og 4,3 millioner mennesker var på flukt. Ekspertene på matsikkerhet advarer om at situasjonen vil forverres ytterligere i 2018. Konflikten hindrer bondene å dyrke jorda, kvinner utsettes for seksuelle overgrep og flere hundretusen barn er uten skoletilbud.

Fattigdom og sårbarhet i statene i Sahelbeltet. Kyststatene i Vest-Afrika er relativt stabile og flyktningkrisene fra 1990-tallet er løst. Østover i Sahelbeltet er situasjonen annerledes. Her finnes noen av verdens fattigste og

SAHELBELTET

Sahelbeltet er et landområde som består av savannebeltet sør for Sahara. Det strekker seg tvers over det afrikanske kontinentet fra Senegal i vest til Somalia i øst.

Sahel dekker deler av Mauritania, Mali, Burkina Faso, Algerie, Niger, Tsjad, Sudan, Sør-Sudan, Eritrea, Etiopia, Nigeria, Kamerun og Den sentralafrikanske republikk.

Marginalisering av regioner og folkegrupper er en viktig underliggende årsak til vold og konflikter i Sahelbeltet.

mest sårbare stater. Klimaendringer, migrasjons- og flyktningstrømmer skaper store utfordringer i området. I tillegg gjør organisert kriminalitet, som menneske- og våpensmugling, samt en forverret sikkerhetssituasjon det vanskelig å nå mennesker i nød.

Terrortruslene og flyktning- og migrasjonsstrømmene har fått EU til å innse at Europa og Afrika er knyttet sammen i et skjebnefellesskap. De forsøker nå å stanse tilstrømmingen til Europa. Men de langsiktige resultatene av denne erkjennelsen gjenstår å se.

Statene i Sahelbeltet, som Mali, Niger og Nigeria, har store behov for støtte, både i form av nødhjelp og langsiktig bistand. Porøse grenser, store områder hvor statlige myndigheter ikke er tilstede, dårlig styresett, korrupsjon og marginalisering av etniske grupper har gitt grobunn for konflikter og organisert kriminalitet.

Regimets fall i Libya endret sikkerhetssituasjonen i Sahel. 2011 advarte flere afrikanske land mot konsekvensene av en militær intervensjon i Libya for å fjerne Gaddafi-regimet. Nå er sikkerhetssituasjonen i store deler av Sahelbeltet verre enn noen gang.

I Libya strides tre regjeringer om makten, og store områder kontrolleres av forskjellige militærgrupper. Dette gjør at både migranter og mennesker på flukt er svært sårbare med liten eller ingen beskyttelse. Libya blir pekt på som et av de verste landene for folk i transitt. Halvparten av kvinnene utsettes for seksuelle overgrep, og unge jenter tvinges til prostitusjon.

Forholdene varierer i internerings-sentrene der migranter og flyktninger holdes innesperret. Men i de verste leirene lever folk under fengselsliknende forhold og utsettes for tortur og overgrep.

Tre måneder etter at franske soldater gikk inn i Nord-Mali, ble FN-styrken MINUSMA etablert i april 2013. Til tross for en fredsavtale med enkelte væpnede grupper i 2015, har volden eskalert og MINUSMA har ikke maktet å gi sivilbefolkningen effektiv beskyttelse. Dette og manglende gjenoppbygging av infrastruktur er årsaken til at få som har flyktet fra Mali til fattige naboland som Mauritania, Burkina Faso og Niger, har vendt hjem.

Flyktninger og migranter finner nye ruter til Europa. Minst 3.139 flyktninger og migranter døde i forsøket på å nå Europa via Middelhavet i 2017, ifølge Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM). De fleste dro sjøveien fra Libya med kurs for Italia. Siden år 2000 har over 33.000 mennesker druknet i Middelhavet, noe som gjør farvannet til den farligste grensekryssingen i verden.

Siden 2017 har antallet mennesker som reiser over Middelhavet til Italia falt betraktelig. Bakgrunnen er Europas støtte til den libyske kystvakten, som stopper båtene med flyktninger og migranter. Europeiske land har også økt støtten til viktige transitland som Niger, Libya og Tunisia for å styrke deres vakthold ved grensene og dermed hindre migranter i å nå europeiske strender.

Imidlertid viser tall fra FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) at 28.349 migranter og flyktninger ankom Spania fra Marokko og Algerie i 2017. Dette er dobbelt så mange som kom samme vei i 2016 og et tegn på at menneskesmuglerne tilpasser seg de endrede forholdene. Det samme gjelder i Sahel. Dersom Niger klarer å stenge grensen til Libya, vil nye ruter trolig oppstå via Tsjad og Algerie.

Nye konfliktmønstre gjør situasjonen verre for sivilbefolkningen. De siste 20 årene har vi sett stadig

Katanika-leiren ligger utenfor Kalemie i DR Kongo og huser om lag 70.000 mennesker som har flyktet fra volden i landet. Det er lite penger til hjelpearbeid i området.

flere intervensjoner i afrikanske stater. Årsaken har vært krigen mot terror, frykten for sikkerhetsutfordringer og oppløsningen av statlig autoritet i flere land. To av tre diskusjoner om væpnede konflikter i FNs sikkerhetsråd dreier seg om afrikanske stater, og det pågår flere fredsbevarende operasjoner i Afrika enn i resten av verden til sammen.

Oppgavene som de fredsbevarende styrkene står overfor i land som Mali og Sør-Sudan har blitt stadig mer kompliserte i takt med at konfliktmønstret har endret seg. Sivilbefolkningen står uten beskyttelse og blir ofte bevisst angrepet. I dag domineres de væpnede aktørene av mindre militser, fragmenterte lokale opprørsgrupper og grupper utenfra som søker lokale partnere, som Den islamske staten (IS) og al-Qaida. Dette gjør det vanskeligere å jobbe for å få til fredsavtaler og skape stabilitet.

Valg og politiske utfordringer i mange land. Kvaliteten på styresettet i afrikanske land har generelt sett blitt bedre de siste årene, men sammenlignet med tidligere er fremgangen mindre.

Det ble gjennomført president- og parlamentsvalg i en rekke land som

Kenya, Rwanda, Angola, Somalia, Liberia og Gambia i 2017. Valget i DR Kongo ble imidlertid utsatt nok en gang. I Zimbabwe måtte Robert Mugabe trekke seg og ble erstattet av Emmerson Mnangagwa etter et militærkupp. Valg skal avholdes i Zimbabwe senere i 2018. I Sør-Afrika ble den tidligere fagforeningslederen og nåværende forretningsmannen Cyril Ramaphosa utnevnt til president for partiet ANC. Han erstatter den korrupsjonsanklagede Jacob Zuma.

Flere stater møter stadige utfordringer gjennom krav om løsrivelse fra etniske og språklige minoriteter. I 2017 så vi økende krav om løsrivelse fra slike grupper i Nigeria, Kamerun og Kenya. Protester mot marginalisering blir ofte møtt med liten forståelse og få forsøk på inkludering fra statlig side.

Krisene blir langvarige. Flere av konfliktene i Afrika, som i DR Kongo og Somalia, er langvarige og veldig kompliserte. Derfor blir konfliktene ofte oversett av både givere og medier. På Flyktninghjelpens liste over neglisjerte fluktkriser i 2018 var seks av ti land afrikanske, med DR Kongo øverst på listen.

Volden i Nigeria, Burundi og i Den

sentralafrikanske republikk (SAR) gir grunn til bekymring for nye langvarige kriser. Bare i områdene rundt Tsjad-sjøen ble om lag 424.000 mennesker drevet på flukt i eget land i 2017, 65 prosent av dem nordøst i Nigeria. 543.000 flyktninger fra SAR befinner seg i nabolandene, i første rekke Kamerun, DR Kongo og Tsjad. Dette er det høyeste antallet siden krisen brøt ut i 2013.

I 2017 ble Marokko igjen medlem av Den afrikanske union (AU), 33 år etter at de trakk seg ut. Mange av medlemslandene protesterte med henvisning til Marokkos fortsatte okkupasjon av Vest-Sahara, også kalt Afrikas siste koloni. Denne okkupasjonen har pågått siden 1975 og saharawiene har fremdeles ikke fått mulighet til å avgjøre Vest-Saharas fremtidige status gjennom valg. Mange saharawier har bodd i flyktningleirer i Algerie siden 1970-tallet.

Et lyspunkt var at Etiopia i juni 2018 uttalte at de vil akseptere grensen til Eritrea som en FN-støttet kommisjon har fastsatt. Etiopia og Eritrea utkjempet en blodig krig mellom 1998 og 2000, og en avslutning av grensekonflikten vil være et stort steg i retning av å bedre forholdet mellom landene.

Mennesker flykter i eget land eller til nabolandene. Det store flertallet av mennesker på flukt i Afrika flykter internt i eget land eller til et av nabolandene. 14 millioner er internt fordrevet i Afrika. Det utgjør 63 prosent av alle afrikanere på flukt.

Uganda har tatt imot flest flyktninger, med 1,4 millioner flyktninger totalt. Bare i 2017 flyktet over 500.000 til landet. Flyktningene får bedre behandling i Uganda enn i de fleste afrikanske land. De får lov til å søke arbeid og mange blir også tildelt jord. Det er imidlertid avslørt at det forekommer korrupsjon i forbindelse med hjelp til

flyktninger i landet og det etterforskes om det har blitt jukset med registrering av flyktninger for å utløse økte bevilgninger.

Sudan har tatt imot over 770.000 flyktninger bare fra Sør-Sudan. Bare Uganda har tatt imot flere flyktninger i Afrika.

Land som har tatt imot mange flyktninger strammer inn. Tanzania har også tradisjonelt vært gjestfrie overfor flyktninger. Landet har imidlertid strammet kraftig inn de siste årene. Det rapporteres også om flyktninger fra DR Kongo som nektes å søke beskyttelse i landet.

Dadaab i Kenya var lenge verdens største flyktningleir, men cirka halvparten av flyktingene der har vendt hjem til Somalia de siste årene. Kenyanske myndigheter ønsket å stenge leiren og returnere flyktninger til Somalia, men avgjørelsen ble omgjort av kenyansk høyesterett i 2017.

Asylsystemet i Sør-Afrika under

press. Sør-Afrika skiller seg ut i Afrika ved å ha et asylsystem som ligner på det man finner i Europa. Landet har også en generøs lovgivning som gir asylsøkere rett til å arbeide mens de venter på at asylsøknaden behandles. Asylsystemet mangler imidlertid ressurser, og det har kommet en rekke rapporter på at asylsøkere ikke blir behandlet slik loven skulle tilsi.

Afrikansk samarbeid må styrkes. Afrikanerne har selv opprettet regionale sammenslutninger for å skape en overnasjonal ramme. Disse sammenslutningene oppretter både fredsstyrker og har meklingsoppdrag. Et eksempel er De vestafrikanske staters økonomiske fellesskap (ECOWAS), som omfatter 15 medlemsland. ECOWAS har vært, og er fortsatt viktig for å overvinne splittelsen mellom tidligere franske og britiske kolonier i Vest-Afrika.

Den Afrikanske Union (AU) samler 55 stater med mål om å fremme samarbeid på kontinentet. I 2009 gikk landene sammen om en ny konvensjon

for internt fordrevne, Kampala-konvensjonen. Den er i stor grad basert på FNs retningslinjer for internt fordrevne. Problemet er gapet mellom ordene på papiret og hva som faktisk blir gjort for å beskytte mennesker på flukt i eget land.

Fortsatt styrking av de regionale organisasjonene vil fremme økonomisk vekst og ikke minst gi muligheter til å løse etniske konflikter for eksempel gjennom meglings.

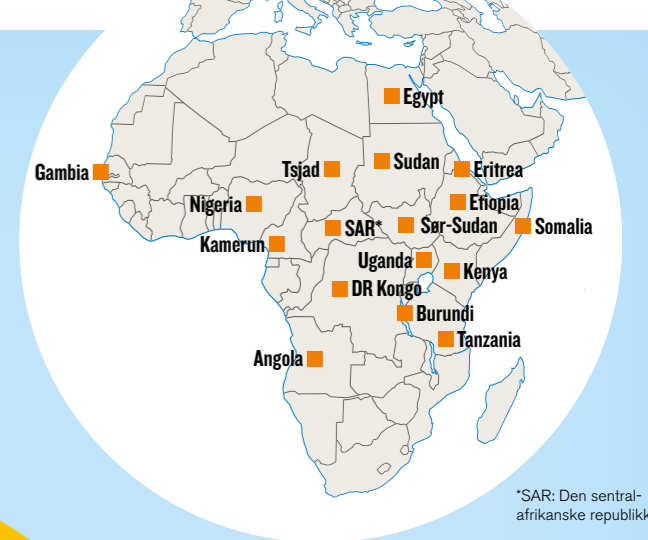
Utvikling forutsetter ansvarlige ledere. Store områder i Afrika trenger en ny start. Det første som må gjøres er å løse de store humanitære utfordringene. 22,4 millioner mennesker på flukt trenger beskyttelse og nødhjelp. Her spiller det internasjonale samfunn en avgjørende rolle. Men de konfliktutsatte områdene i Afrika trenger videre utvikling i form av penge- og kunnskapsoverføring for å skape fremgang. Her må afrikanske ledere ta ansvar. Større pengeoverføringer forutsetter også mer tillit til at de indre faktorer, som et velfungerende styresett, kom-

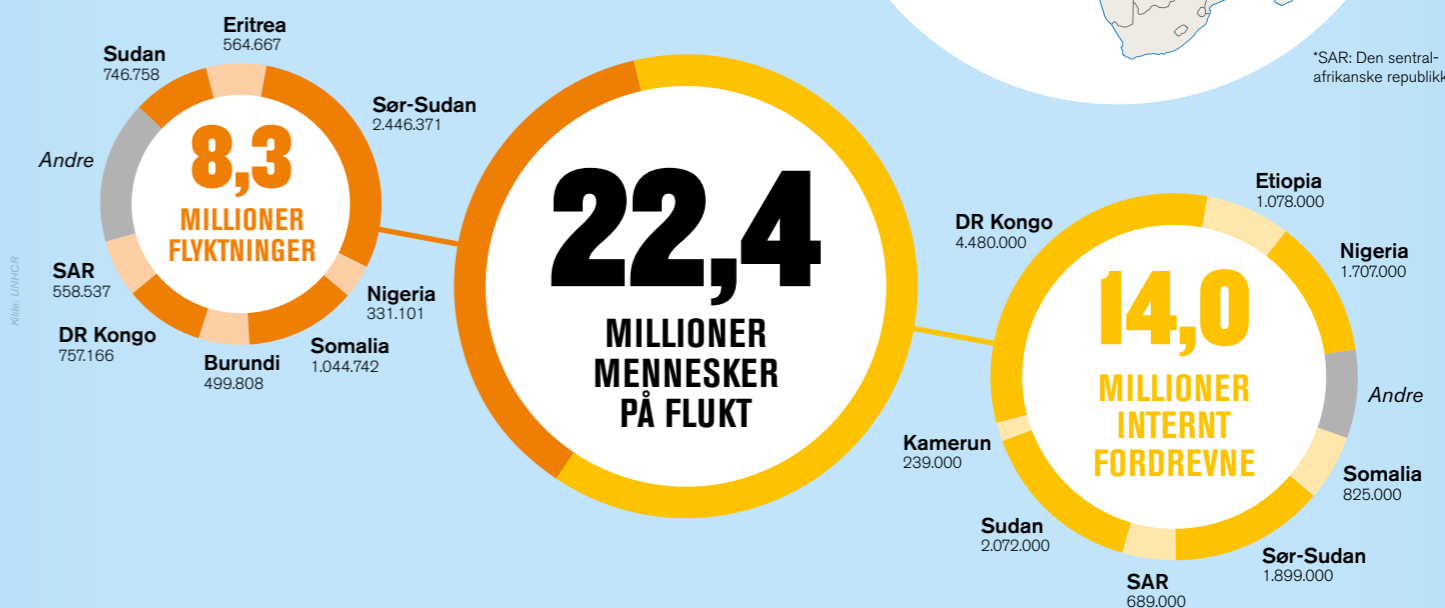
Barn på skole i en leir for internt fordrevne i Shimbirale i Somalia. 1,3 millioner mennesker ble drevet på flukt på grunn av tørke og konflikt i landet i fjor.

Foto: Adrienne Surprenant / Flyktninghjelpen

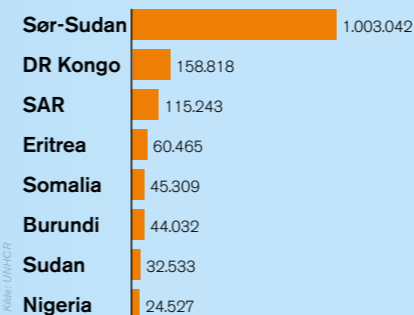
Afrika

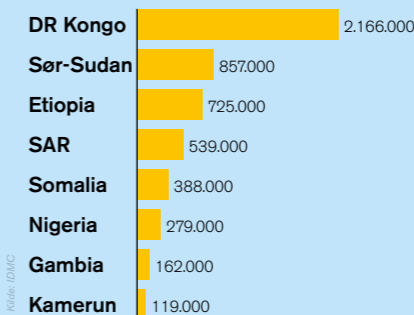
*SAR: Den sentralafrikanske republikk

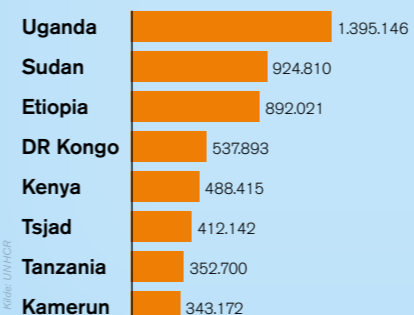
FLEST NYE FLYKTNINGER FRA LANDET I 2017

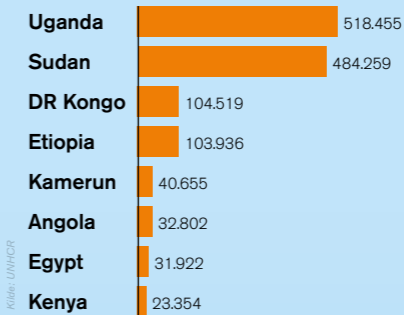
FLEST NYE INTERNT FORDREVNE I 2017

FLEST FLYKTNINGER I LANDET TOTALT

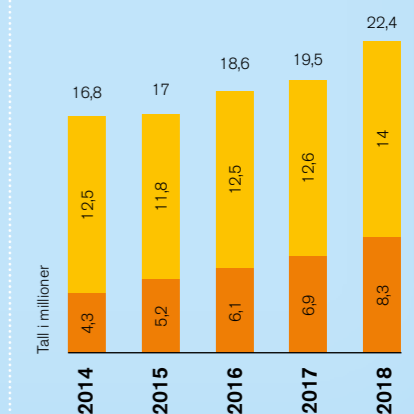
FLEST NYE FLYKTNINGER TIL LANDET I 2017

Uganda

er det landet i verden som tok imot flest flyktninger i 2017, målt etter økonomisk evne.

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE SISTE FEM ÅR

TRUMP STRAMMER TIL SKRUEEN FOR FLYKTNINGER

Fredsprosessen er inne i en avgjørende fase i Colombia. Samtidig er det humanitær krise i nabolandet Venezuela. Volden tvinger flere på flukt i Mellom-Amerika, mens president Trump mobiliserer militæret ved USAs grense i sør.

Tekst: Eirik Christophersen, Kristine Grønhaug og Thale Jenssen, Flyktninghjelpen

USA utviser stadig flere migranter fra Latin-Amerika. Blant annet har Trump-administrasjonen besluttet å inndra den midlertidige oppholdstillatelsen til 425.000 innvandrere fra land som El Salvador, Haiti og Honduras. De risikerer å bli utvist de neste to årene. Disse landene er blant de mest voldelige i verden, og mange frykter at et stort antall vil bli sendt tilbake til en høyst usikker fremtid dersom de blir utvist. Amerikanske myndigheter viser til at den midlertidige oppholdstillatelsen ble gitt på grunn av naturkatastrofer i hjemlandet, og mener at de fleste ikke lenger trenger beskyttelse og derfor kan reise hjem. USA har satt inn store ressurser for å hindre at folk krysser grensen ulovlig fra Mexico, men det er fortsatt mulig å søke asyl på grensen, slik USA er forpliktet til i henhold til FNs flyktningkonvensjon. På grunn av begrenset kapasitet til å registrere asylsøkere har det hopet seg opp et stort antall mennesker på meksikansk side som venter på å slippe over grensen for å søke asyl.

USA tar imot færre kvoteflyktninger. I 2016, Obamas siste år som president, tok USA imot 97.000 kvoteflyktninger

gjennom FN. Men til tross for Obama-administrasjonens løfter om et tilsvarende antall året etter, innførte Trump en tre måneders stans i mottak av alle kvoteflyktninger i begynnelsen av 2017. Ytterligere begrensninger for flyktninger fra muslimske land ble innført. Tiltakene rammet blant annet flyktninger fra Syria og førte til at USA tok imot kun 33.000 kvoteflyktninger i 2017. Tallene ligger an til å bli enda lavere i 2018.

Flere søker asyl i Canada. De kraftige innstramningene i amerikansk flyktningpolitikk har ført til at langt flere velger å krysse grensen til Canada for å søke asyl. Canada har tradisjonelt tatt imot få asylsøkere siden landet ligger langt unna områder mennesker flykter fra, men er likevel blant de landene i verden som tar imot flest kvoteflyktninger i forhold til folketall. I 2016 tok Canada imot hele 47.000 kvoteflyktninger som følge av krisen i Syria. Dette ble redusert til knappe 27.000 i 2017, som fortsatt er høyere enn årene før.

Volden i Mellom-Amerika driver enda flere på flukt. Vold og fattigdom har lenge ført til at mennesker forlater landene El Salvador, Guatemala

og Honduras, også kalt Det nordlige triangelet. Totalt var det mer enn 294.000 asylsøkere og flyktninger fra dette området i verden i fjor. Dette er en økning på 58 prosent fra året før. Tidligere har de fleste reist gjennom Mexico med USA som mål, men de siste årene har vi sett at dette har endret seg. Stadig flere søker asyl i Mexico, Belize, Costa Rica og Panama, fremfor å fortsette nordover til USA.

FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har bedt om 36,2 millioner amerikanske dollar for å gi beskyttelse og hjelp til de som er drevet på flukt nord i Mellom-Amerika. I mai 2018 hadde bare tolv prosent av midlene kommet inn.

Av verdens 50 mest voldelige byer ligger 42 i Latin-Amerika. Volden preger dagliglivet, og enkelte steder nekter mødre å sende ungene på skolen av frykt for kidnapping.

En av grunnene til at volden er så ekstrem, er at myndighetene ikke har grepet tak i fattigdomsproblemene. Stor sosial ulikhet og utbredt fattigdom bidrar til at unge søker seg til gjengene. Andre grunner til at volden fortsetter er korrupsjon, svake stats-

Et barn vifter med et flagg som har påskriften «fred». Sammen med familien har han vært på et møte som forklarer fredsprosessen i Colombia.

institusjoner, narkotikahandel og mye våpen i omløp.

Gjengene har kontroll over store områder i byene og deler av landsbygda. De driver med narkotikasal, menneskehandel og våpensalg. Gjengene terroriserer befolkningen med ekstrem vold, utpressing, kidnappinger og korrupsjon. De som ikke vil la seg rekruttere til gjengene, blir truet på livet og mange søker derfor beskyttelse andre steder.

Korrupsjonen truer demokratiet.

Selv om landene i Mellom-Amerika har lagt epoken med militærdiktaturer bak seg, har demokratiet fortsatt et stykke vei å gå. Mange mener at politikerne ikke bekjemper korrupsjon, og dermed selv er en del av problemet. I januar gikk den honduranske presidenten, Juan Orlando Hernandez, inn i sin andre presidentperiode. Opposisjonen og demonstranter beskyldte ham for valgfusk og for å innføre militærdiktatur. Demokratiseringsprosessene har heller ikke gjort slutt på korrupsjon, arbeidsløshet eller fattigdom.

Et avgjørende år for Colombia.

I Sør-Amerika har den væpnede konflikten i Colombia preget nyhetsbildet i flere tiår. I september 2016 signerte regjeringen og geriljagruppen FARC en historisk fredsavtale. Den ble ratifisert av kongressen i november samme år etter at det colombianske folket stemte nei til den første versjonen av avtalen i en folkeavstemning en drøy måned tidligere.

2018 er et avgjørende år for fredsprosessen i landet. Den er fortsatt skjør, og i august får landet ny president. Befolkningen i Colombia er fremdeles splittet. Mange føler de ikke har blitt

inkludert godt nok i fredsprosessen og mangler tillit til myndighetene.

Dessuten opplever en del at fredsavtalen ikke har ført til fred. I mange tidligere FARC-kontrollerte områder har andre væpnede grupper rykket inn og tatt kontroll over naturressurser og viktige narkotikaruter. I noen av disse områdene har volden økt og folk føler seg mindre trygge nå enn før.

Høye drapstall og ny flukt. Til tross for fredsavtalen måtte over 139.000 mennesker flykte fra vold og konflikt i 2017, men tallet er lavere enn året før. Spesielt afrocolombianere og urfolksgrupper blir hardt rammet siden de ofte bor i områder hvor staten ikke har kontroll. Det er spesielt urovekkende at koproduksjonen i Colombia har økt sterkt de siste årene. Dette skaffer penger til våpen, korrupsjon og driver folk på flukt.

Bare i 2017 ble 170 lokale ledere og menneskerettighetsaktivister drept i Colombia, ifølge den colombianske organisasjonen Indepaz. Myndighetene har fått kritikk for å ikke garantere sivilbefolkningens sikkerhet.

Fredsavtale med forviklinger.

FARC har gått fra å være en geriljagruppe til å bli et politisk parti. De har lagt ned våpnene og satt seg på skolebenken som et ledd i prosessen for å reintegreres i det colombianske samfunnet. Likevel tok det lang tid før det ble satt i verk tiltak for å hjelpe tidligere FARC-medlemmer tilbake til et vanlig liv. Mange har forlatt demobiliseringsleirene for å skaffe seg arbeid og møte familie de ikke har sett på mange år. Noen lar seg rekruttere av andre væpnede grupper.

Regjeringen og den væpnede gruppen ELN har hatt formelle fredssamtaler

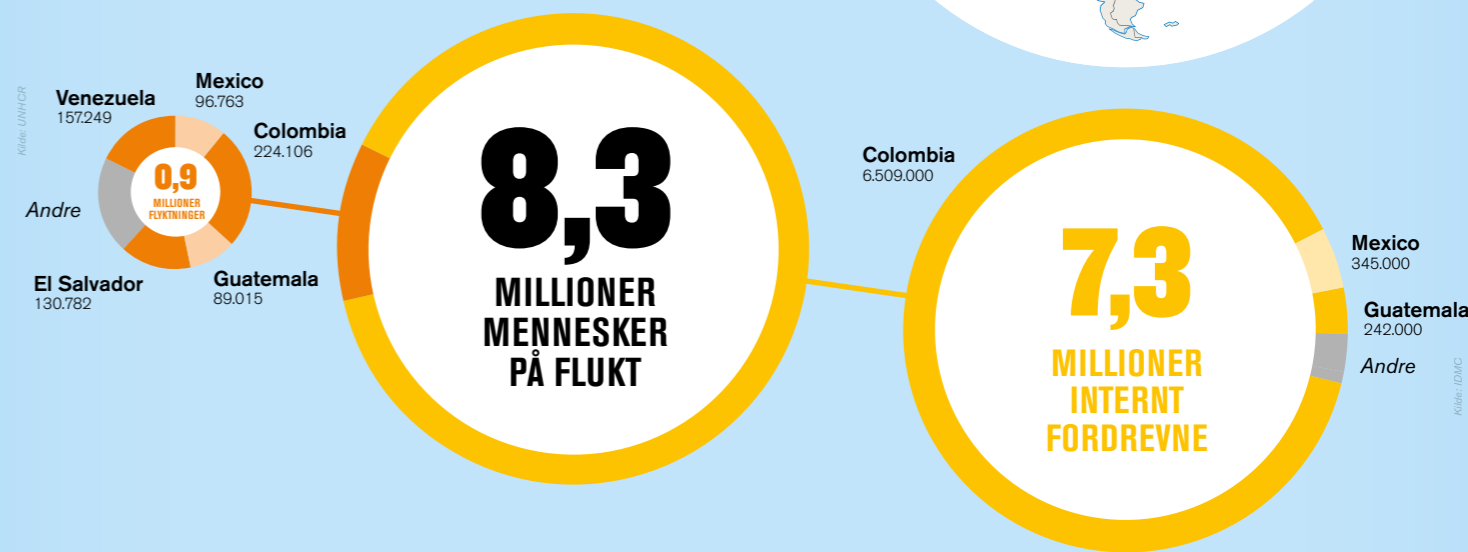
siden februar 2017. I januar 2018 gjennomførte ELN flere angrep på colombianske sikkerhetsstyrker, og president Juan Manuel Santos stanset dermed videre forhandlinger. Samtalene ble imidlertid gjenopptatt dagen før kongressvalget i midten av mars. Manglende fredsavtale med ELN er en av årsakene til at volden fortsetter i Colombia.

Ny president i Colombia. Det høyreorienterte partiet Centro Democrático fikk størst oppslutning i kongressvalget. I presidentvalget 27. mai i år fikk kandidaten fra samme parti, Iván Duque, flest stemmer, men ikke nok til å unngå ny valgongang 17. juni. Der vil han møte venstrekandidaten Gustavo Petro, som i motsetning til Duque lover å fortsette fredsprosessen. Tonen i valgkampen viste at polariseringen i det colombianske samfunnet er sterk. Uansett utfall av andre valgongang vil det være viktig at verdenssamfunnet fortsetter å følge utviklingen tett.

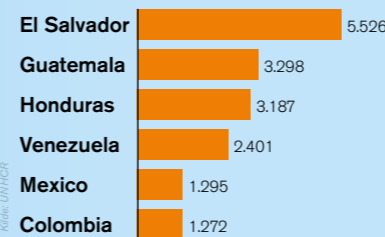
Flyktninger fra Venezuela. Colombias naboland Venezuela har i mange år tatt imot et stort antall colombianere på flukt fra borgerkrigen, men de siste årene har stadig flere flyktet motsatt vei. Den økonomiske og politiske situasjonen i Venezuela har blitt verre, og befolkningen mangler mat, medisiner og andre livsnødvendigheter. Det har utviklet seg til en humanitær krise, og ifølge Den internasjonale organisasjonen for migrasjon (IOM) har 1,6 millioner venezuelanere forlatt landet i 2017.

Kun noen få av de som kommer fra Venezuela har blitt anerkjent som flyktninger i Colombia, men FN's høykommissær for flyktninger mener at antallet som trenger beskyttelse er langt høyere.

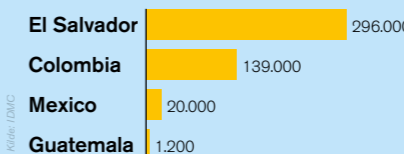
Amerika

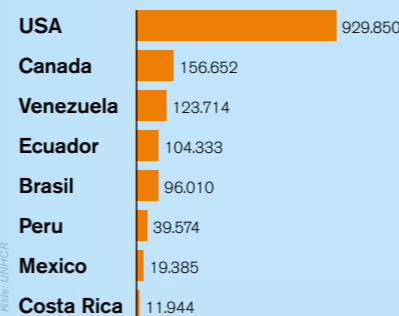
FLEST NYE FLYKTNINGER FRA LANDET I 2017

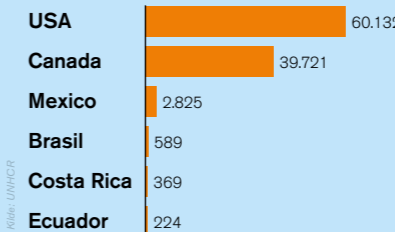
FLEST NYE INTERNT FORDREVNE I 2017

FLEST FLYKTNINGER I LANDET TOTALT

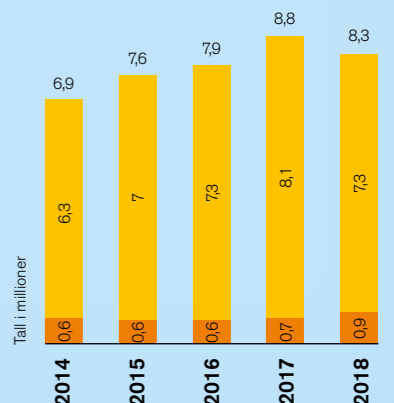
FLEST NYE FLYKTNINGER TIL LANDET I 2017

Colombia

har flere internt fordrevne enn noe annet land i verden bortsett fra Syria.

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE SISTE FEM ÅR

Asia HUNDRETUSENER FLYKTET FRA VOLD I MYANMAR OG AFGHANISTAN

Tekst: Richard Skretteberg og Eirik Christophersen

Høsten 2017 flyktet hundretusener rohingyaer fra den ekstreme volden i Myanmar. Samtidig vendte mange afghanske flyktninger tilbake til hjemlandet, men ble møtt av en stadig verre sikkerhets-situasjon og ofte tvunget på flukt igjen.

Verdenssamfunnet har vært opptatt av å påpeke politisk og økonomisk fremgang i Afghanistan etter at den NATO-ledede sikkerhetsoperasjonen i landet ble avsluttet i 2014. I sterk kontrast til dette ser vi at situasjonen forverres i Afghanistan, og at det blir stadig vanskeligere for mennesker på flukt å finne en trygg havn inne i landet eller i naboland. En rapport fra Flyktningshjelpen i januar 2018 viser at konflikten har blitt trappest opp i deler av landet. Konsekvensen er at mennesker blir drevet på flukt og at flere trenger humanitær hjelp. Legger man sammen tallene for internt fordrevne og flyktninger i 2017 ble i gjennomsnitt nesten 1.600 afghanere drevet på flukt hver dag.

Etter syrere og palestinere utgjør afghanere den største flyktningsgruppen i verden. Rundt tre millioner mennesker befinner seg i Pakistan og Iran, men det blir stadig vanskeligere for afghanere å få beskyttelse i nabolandene. Mange har blitt tvunget til å vende hjem og blir ofte drevet på flukt igjen.

Situasjonen er fremdeles spent i nabolandet Pakistan. Nordøst i landet har angrep fra væpnede grupper og militære motoffensiver i en årrekke drevet mennesker på flukt. Selv om mange nå har returnert til sine hjemsteder, er fremdeles nesten 250.000 pakistanere på flukt i eget land.

Ny bølge av rohingyaer flyktet fra Myanmar til Bangladesh. Høsten 2017 pågikk verdens raskest voksende flyktningskrise i Sørøst-Asia. Fra september 2017 til mars 2018 hadde 671.000 rohingyaer flyktet fra Myanmar inn i nabolandet Bangladesh. Kutupalong-Balukhali-leiren i Bangladesh huser 600.000 mennesker og er med det verdens største og tettest befolkede flyktningleir. Behovet for hjelp er enormt og flyktingene lever under så dårlige forhold at regntiden fra april

til oktober truer liv. Flom, jordras og sykkloner kan få katastrofale følger.

De muslimske rohingyaene er en etnisk, språklig og religiøs minoritet i Myanmar. De har blitt forfulgt, neglisjert og vært statsløse i årtier, og omtales av FN som et av verdens mest forfulgte folk. Myndighetene i Myanmar har blitt oppfordret av FN til å motarbeide religiøs nasjonalisme og hatefulle ytringer, samt å bedre situasjonen for de internt fordrevne.

Bangladesh og Myanmar har inngått en avtale om å returnere flyktingene, men FN har advart mot retur siden hjemstedene til mange av flyktingene er ødelagt. Nesten ingen flyktinger har hittil blitt returnert.

Andre Myanmar-minoriteter på flukt. Mange av minoritetsgruppene i Myanmar har vært i konflikt med regjeringen i lang tid. Konflikten handler i hovedsak om kontroll over naturressurser og minoritetenes krav om mer selvstyre. Myndighetene har inngått våpenhvileavtaler med mange opprørsgrupper de senere årene, men fremdeles pågår væpnede sammenstøt i delstatene langs grensen mot Kina.

En internt fordrevet mann i Herat i Afghanistan. Mange afghanere har vært på flukt i flere tiår.

Foto: Jim Huybreck / Flyktningshjelpen

Ifølge FN har det blitt vanskeligere å nå fram til folk med hjelp i delstatene Rakine, Kachin og Shan det siste året. I Thailand har 98.000 mennesker fra folkegruppene karen og andre minoriteter søkt tilflukt. Arbeidet med å bringe dem hjem går svært sakte på grunn av manglende finansiering og en vanskelig sikkerhetssituasjon.

Mange uløste lokale konflikter i Sør- og Sørøst-Asia. En hovedårsak til flukt i Sør- og Sørøst-Asia er interne konflikter der minoritetsgrupper kjemper for mer selvstyre og mot det de oppfatter som økonomisk og politisk marginalisering. De fleste konfliktene er lokale og har få regionale konsekvenser. Flere steder mobiliseres det etter etniske og religiøse skillelinjer. I tillegg til Myanmar, ser vi dette i India, Indonesia og på Filippinene. Disse lokale konfliktene får som regel liten regional eller internasjonal oppmerksomhet.

Et særtrekk ved hele regionen er at statene, med unntak av Kambodsja og Filippinene, ikke har signert FNs flyktningskonvensjon. Likevel har land som Thailand tatt imot svært mange flyktinger de siste femti årene.

Spent situasjon i Kashmir. Konflikten i Kashmir drev over 120.000 på flukt i 2017. Kashmir er blant de mest militariserte områdene i verden og har vært delt mellom India og Pakistan siden uavhengigheten fra Storbritannia i 1947. Radikale muslimske grupper i området har i en årrekke vært i konflikt med indiske myndigheter.

Konfrontasjoner mellom ulike religiøse grupper, spesielt mellom hinduer og muslimer, er et stadig tilbakevendende problem flere steder i India.

Dype spor etter konflikten i Sri Lanka. Myndighetene i Sri Lanka vedtok i 2016 en nasjonal politikk for varige løsninger for menneskene som ble fordrevet på grunn av borgerkrigen mellom regjeringen og Tamiltigrene i 2009. Områder som tidligere var under militær kontroll, har siden 2015 blitt frigitt slik at internt fordrevne og flyktinger kan reise tilbake. De tamilske områdene sliter økonomisk, og den spente stemningen gjør at få av de som flyktet har vendt hjem. En rapport fra FNs høykommissær for menneskerettigheter slo i mars 2018 fast at myndighetene ikke har vist evne eller vilje til å ta opp saker som straffefrihet for grove lovbrudd og brudd på internasjonal humanitær rett.

Flere på flukt i Filippinene. Filippinene er et av landene hvor flest flyktet fra konflikt i fjor. 645.000 mennesker ble drevet på flukt inne i landet. På øya Mindanao har væpnet konflikt, klanbasert vold og brudd på menneskerettighetene tvunget mennesker på flukt i en årrekke. Moroene, den muslimske befolkningen på Mindanao, føler seg marginalisert av regjeringen. Selv om den største opprørsgruppen og myndighetene inngikk en avtale i 2014, er situasjonen fremdeles spent og i tillegg er muslimene splittet. Dette viste seg klart da en opprørsgruppe tilknyttet til Den islamske staten (IS) tok kontroll over byen Marawi på Mindanao i mai

Den kurdiske flyktingen Behnam Satah er innesperret på øya Manus i Papua Ny Guinea.

Foto: Ashley Gilbertson / The New York Times / NTB Scanpix

2017. Kampene som fulgte la byen i ruiner og drev hundretusener på flukt.

I 2017 stanset fredsforhandlingene mellom kommunistene i National Democratic Front og regjeringen. Geriljaorganisasjonen New People's Army, kommunistenes væpnede gren, er spredt over store deler av Filippinene. De har i enkelte områder spesielt rekruttert blant urfolksgrupper.

Nordkoreanske flyktinger får ikke asyl i Kina. Nord-Koreas leder Kim Jong-un fikk mye medieoppmerksomhet i året som gikk. Til tross for dette omtales sjelden den humanitære situasjonen og hvor vanskelig det er å flykte fra landet. I Kina lever anslagsvis 50.000-200.000 nordkoreanere i skjul. De sees på som migranter uten lovlig opphold, og om de blir oppdaget, blir de sendt tilbake til Nord-Korea uten mulighet til å søke asyl. Dette skjer til tross for at Kina har undertegnet Flyktningskonvensjonen. Mange forsøker derfor å komme seg til sørkoreanske ambassader i land som Thailand for å søke asyl. Siden Korea-krigens slutt har over 30.000 nordkoreanske flyktinger ankommet Sør-Korea.

Australia sier ja til kvoteflyktinger, men nei til båtflyktinger. Australia har en svært restriktiv politikk overfor asylsøkere som forsøker å komme til landet med båt. Asylsøkere blir plukket opp til havs og fraktet til Nauru og øya Manus i Papua Ny Guinea hvor asylsøknadene behandles. Selv om de får innvilget asyl, får de ikke lov å komme til Australia, men blir værende på øyene. Ifølge FN lever flyktingene under svært kritikkverdige forhold. Papua Ny Guineas høyesterett har slått fast at det er ulovlig å holde mennesker som ikke har gjort noe kriminelt innesperret i lang tid. Derfor besluttet Australia å stenge mottaket der i 2017.

Mens Obama var president inngikk USA en avtale om å ta imot 1250 kvoteflyktinger fra disse sentrene. Trump har vært svært kritisk til denne avtalen. Likevel har et mindre antall kvoteflyktinger fra mottakene fått reise til USA i 2017 og 2018.

Australia er imidlertid blant landene som tar imot flest kvoteflyktinger. I 2017 tok landet imot mer enn 15.000 kvoteflyktinger, mange av dem fra Syria.

Den islamske staten (IS) led nederlag i Irak og Syria i 2017, og man øynet et håp om at noen av de millioner av mennesker på flukt i Midtøsten skal kunne vende trygt hjem. Men fremdeles er de sivile lidelsene massive i landene hvor noen av de største humanitære krisene i verden utspiller seg.

Tekst: Karl Schembri, Flyktningshjelpen

2017 fortsatte både myndigheter og væpnede grupper i Midtøsten å tøyne reglene som beskytter sivile i krig. Samtidig bidro internasjonale stormakter til konfliktene, både gjennom handling og mangel på handling.

Bare i 2017 ble 5,5 millioner mennesker drevet på flukt i Midtøsten. Av dem ble 4,5 millioner drevet på flukt i eget land.

Et enda verre år for sivile i Syria.

2017 har vært et av de verste årene i den syv år lange krigen i Syria. Ødeleggelsene fortsatte, og 3,8 millioner mennesker ble drevet på flukt på grunn av kamphandlingene. 2018 ser ut til å bli like ille for sivile i landet. Det er økende behov for nødhjelp, og hjelpeorganisasjoner advarer om at de ikke vil være i stand til å hjelpe på langt nær alle som trenger det.

Om lag 2,9 millioner mennesker ble drevet på flukt inne i Syria i 2017 alene. 7,3 millioner syrere lever i områder utsatt for angrep eller der udetonerte miner, granater og bomber utgjør en stor fare. Fortsatt angripes sivile og viktig infrastruktur som skoler og sykehus.

At nødhjelpen ikke kommer frem er et vedvarende problem i Syria, hvor de krigførende partene systematisk nekter hjelpeorganisasjoner adgang til mennesker i nød. Denne bevisste taktikken rammer sivilbefolkningen hardt. Hjelpearbeidere blir i tillegg gjenstand

for direkte angrep. 2,7 millioner syriske barn i Syria og nabolandene får ikke gå på skole. Millioner av syrere mangler dokumenter eller er ikke registrert, noe som gjør det vanskelig å sikre nødhjelp, utdanning og arbeid.

Samtidig viste en rapport fra Flyktningshjelpen og andre hjelpeorganisasjoner i februar 2018 at hundretusenvis risikerer å bli tvunget til å vende tilbake til Syria. Mange av dem vil måtte dra til utrygge og ødelagte nabolag hvor tilgangen til grunnleggende tjenester er liten, eller hvor kamper fortsatt pågår. Det store flertallet av syriske flyktninger i Libanon og Jordan lever under fattigdomsgrensen. Dette kan føre til at folk reiser tilbake til Syria før det er trygt.

Seier over IS i Irak. Iraks statsminister Haider al-Abadi erklærte seier mot IS i desember 2017, etter at irakiske styrker tok tilbake Mosul, Iraks nest største by. Men ødeleggelsene er enorme, og dramaet er på langt nær over for vanlige irakere.

Selv om nesten fire millioner irakere på flukt har kunnet vende hjem, er fortsatt 2,6 millioner internt fordrevet. Mange har ikke kunnet returnere på grunn av sikkerhetssituasjonen og manglende minerydding. I deler av landet presses irakere på flukt til å vende hjem. Blant annet ble 9.000 mennesker tvunget til å reise hjem fra leirer i Anbar-provinsen i november og desember i 2017. Noen av familiene som har reist tilbake, har kommet hjem til usikkerhet og vold.

SIVILE BLIR OFRE FOR STORMAKTENES SPILL

En ung mann bærer et såret barn etter et luftangrep i Douma utenfor Damaskus i Syria, i februar 2017.

Mange mangler livsviktige tjenester som sykehus, skoler og rent vann. Det er også vanskelig å skaffe seg lønnet arbeid.

Ifølge den irakiske regjeringen trengs det 88 milliarder amerikanske dollar til å gjenoppbygge landet etter de siste tre årene med konflikt. Til tross for dette var det under Kuwait-konferansen om gjenoppbygging av Irak i februar 2018 mer snakk om forretningsmuligheter enn hjelpearbeid. Konferansen viste tydelig at USA vil redusere sine bevilgninger til nødhjelp og utvikling i regionen framover.

Dersom land som har vært involvert i offensiven mot IS ikke følger opp med støtte til gjenoppbyggingen av Irak, er det fare for at krisen i landet blir enda større.

Krig, kolera og fattigdom i Jemen.

Lidelsene for jemenittiske sivile ble langt verre i 2017. En koalisjon som ledes av Saudi-Arabia med støtte fra USA og flere vestlige land, kjemper mot opprørere fra Ansar Allah, også kjent som Houthi-bevegelsen. Mot slutten av 2017 strammet denne koalisjonen ytterligere til blokaden av havner og flyplasser i Jemen. I november førte en full blokade av havnen Hodeida til en dramatisk inflasjon over hele landet. Inflasjonen har fortsatt siden, selv om det senere er blitt åpnet for noe import. De fleste jemenitter har ikke råd til å dekke grunnleggende behov som mat og drivstoff.

Hele tre fjerdedeler av Jemens befolkning trenger nå nødhjelp. Nesten halvparten bor i områder hvor hjelpeorganisasjoner har liten tilgang. Tidlig i 2018 begynte Saudi-Arabia å promotere en hjelpepakke for å møte behovene som volden skaper. Dette er et eksempel på dobbeltheten i konflikten, hvor land handler våpen og bomber som brukes

mot sivile i Jemen, samtidig som de lover penger til nødhjelp for å holde befolkningen i live. I år har FN og hjelpeorganisasjonene bedt om 2,96 milliarder amerikanske dollar fra internasjonale givere for å dekke de enorme behovene. Det er 80 prosent mer enn i 2016. Tre år med krig har ført millioner av mennesker inn i en tilværelse hvor de er helt avhengige av nødhjelp for å overleve. Ansar Allah, som kontrollerer områder nord i Jemen, samler inn skatt, men finansierer ikke de tjenestene folk trenger.

3 av 4 i Jemen trenger nødhjelp

Over 1,2 millioner offentlige ansatte har ikke fått lønn siden august 2016. Som konsekvens mangler halve befolkningen i Jemen tilgang på grunnleggende helsetjenester, utdanning, rent vann og gode sanitærforhold. Situasjonen førte i fjor til det største utbruddet av kolera som verden har sett på flere tiår. Mellom april og desember ble det rapportert om en million mulige tilfeller av sykdommen, og 2.200 døde etter å ha blitt smittet.

Dypere krise i Palestina. 70 år etter etableringen av staten Israel lever generasjoner av palestinske flyktninger fortsatt på flukt over hele Midtøsten. I 1948 ble mer enn 700.000 mennesker utvist eller tvunget på flukt fra sine hjem og lokalsamfunn. Flere generasjoner senere teller palestinske flykt-

ninger nesten 5,6 millioner. I januar 2018 overrasket USA med å kutte i støtten til blant annet FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNRWA). Reduksjonen har allerede ført til kutt i utdanning, helse og arbeidslivstiltak, og det advares nå om at det ikke er nok penger til å finansiere mat og annen nødhjelp.

På Vestbredden, inkludert i Øst-Jerusalem, fortsetter konfiskering av palestinsk eiendom, annektering av jord og bygging av ulovlige bosettinger, som er klare brudd på folkeretten. Dette driver palestinerne på flukt.

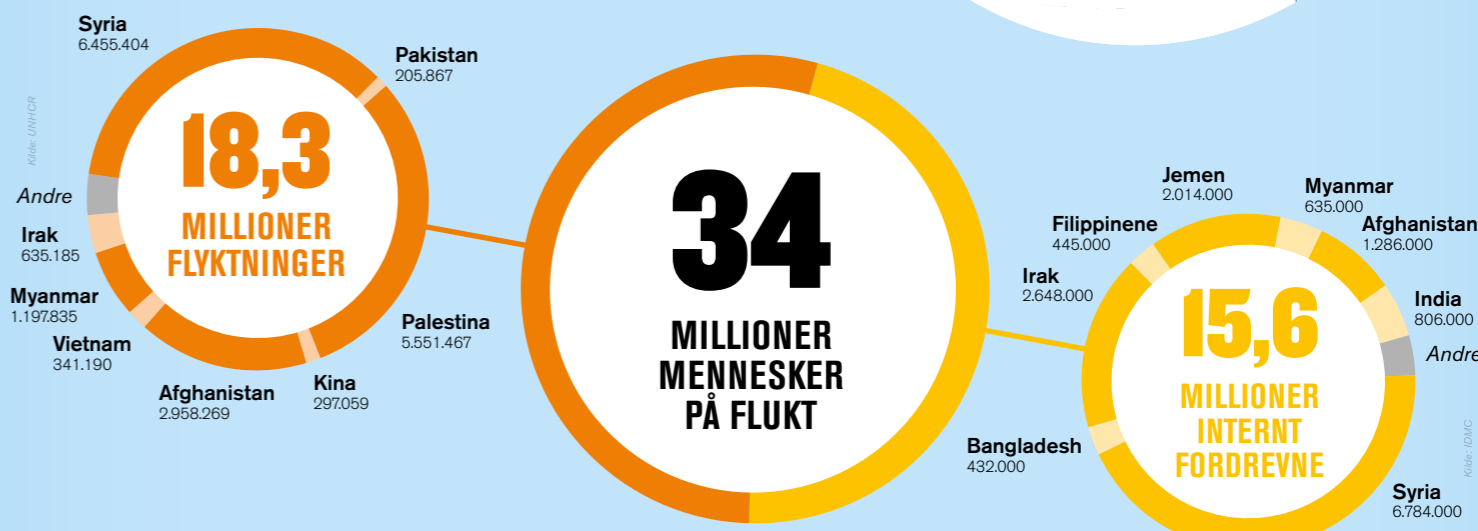
I år har situasjonen på Gazastripen fått noe økt oppmerksomhet, etter at befolkningen organiserte en seks uker lang protest hvor de krevde at palestinske flyktninger og deres etterkommere må få lov til å returnere til det som i dag er Israel. Mer enn hundre palestiner ble drept i protestene og flere tusen ble skadet. Den overdrevne maktbruken fra det israelske militæret har overveldet helsesektoren i Gaza, som allerede er sterkt svekket etter elleve års blokade av Gazastripen. Bak demonstrasjonen ligger også forverrede levekår. Halvparten av befolkningen på 1,9 millioner mennesker lever i fattigdom og er avhengige av matvarerhjelp. Det er dårlig tilgang på vann, sanitærtjenester og elektrisitet. FN har advart om at det vil være umulig å leve på Gazastripen innen 2020.

Palestinere brenner dekk i protest mot israelske styrkers inngripen under en demonstrasjon i Khan Yunis, nær den israelske grensen i Gaza i mai 2018.

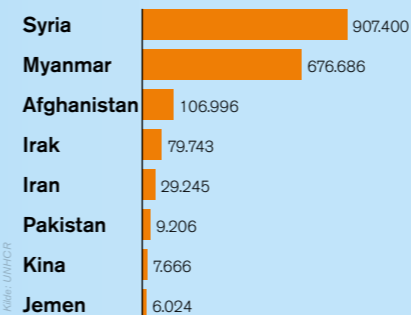

Foto: Mustafa Hassona/Anadolu Agency/NTB Scanpix

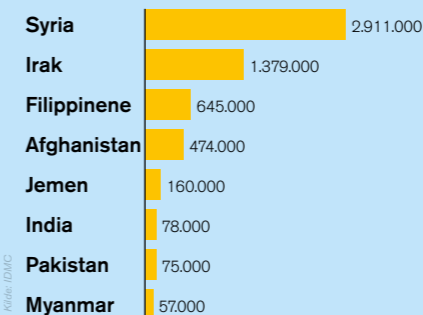
Midtøsten, Asia og Oseania

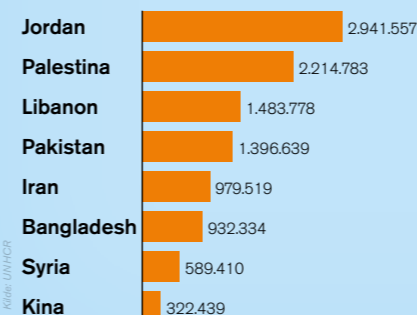
FLEST NYE FLYKTNINGER FRA LANDET I 2017

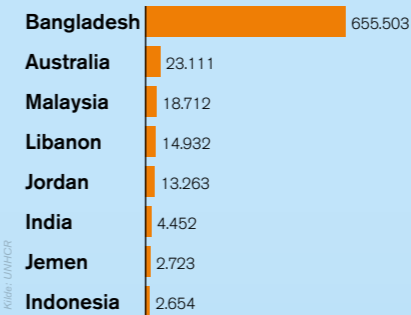
FLEST NYE INTERNT FORDREVNE I 2017

FLEST FLYKTNINGER I LANDET TOTALT

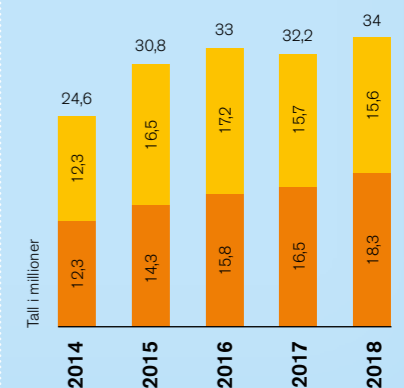

FLEST NYE FLYKTNINGER TIL LANDET I 2017

For hvert menneske som vendte hjem i Syria i 2017, ble 3 nye drevet på flukt

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE SISTE FEM ÅR

STENGER DØRENE FOR MENNESKER PÅ FLUKT

Det historisk høye antallet asylsøkere til Europa i 2015 ble først møtt med hjertevarme og dugnadsvilje, men snart snudde stemningen til frykt for at kontinentet skulle oversvømmes av flyktninger. Hastetiltak ble satt i verk for å hindre flyktninger og migranter å ta seg inn i Europa.

Tekst: Eirik Christophersen

Tiltakene som ble innført i 2015 og 2016 hadde den tilskuede effekten; mens det i 2015 kom over én million flyktninger og migranter til Europa og Middelhavet, var tallet redusert til 170.000 i 2017.

EU fulgte Norges eksempel. Norge var først ute med å definere land utenfor EU som trygge tredjeland asylsøkere kunne returneres til. Høsten 2015 endret Stortinget utlendingsloven for å gjøre det mulig å sende asylsøkerne som hadde kommet over grensen til Storskog tilbake til Russland. Det viste seg vanskelig å få Russland til å ta imot de som allerede hadde kommet, og mange har derfor likevel fått behandlet asylsøknaden i Norge. Lovendringen førte imidlertid til at Russland begynte å hindre alle uten gyldig visum til Schengen i å ta seg til den norske grensen. Nå er det nærmest umulig for flyktninger å søke beskyttelse i Norge ved å reise via Russland.

I mars 2016 inngikk EU en avtale med Tyrkia for å stanse flyktningstrømmen til Europa. Tysklands forbundskansler Angela Merkel var arkitekten bak ordningen som innebærer at flyktninger

som kommer til Hellas kan sendes tilbake. Samtidig skal Tyrkia stanse båter som forsøker å nå Hellas.

For hver syrisk flyktning som returneres, forplikter EU seg til å ta imot et tilsvarende antall syriske kvoteflyktninger fra Tyrkia. Flyktninger som har blitt returnert til Tyrkia, kan ikke velges ut på denne kvoten og derfor er det nå langt færre som forsøker å nå Hellas. Kvoteordninger gjelder kun for syriske flyktninger. Flyktninger fra andre land som Afghanistan og Irak, har ingen mulighet til å komme til Europa på denne måten.

Det er nesten umulig å komme seg videre inn i Europa fra Hellas, derfor søker flere asyl i Hellas enn tidligere. De humanitære forholdene i flyktningleirene i landet er svært dårlige, og flyktninger har blitt nektet å forlate øyene de ankom. I april 2018 slo en gresk domstol fast at det er ulovlig å nekte asylsøkere å bevege seg fritt i landet. Men dette gjelder kun asylsøkere som ankommer etter at dommen falt, og ikke 15.000 asylsøkerne som allerede befant seg på øyene på det tidspunktet.

EU ønsker avtaler med flere transitland. EU ser på avtalen med Tyrkia som en suksess siden den har ført til at antall migranter og flyktninger fra Tyrkia til Hellas har stupt. Derfor ønsker EU lignende avtaler med andre transitland for å begrense innvandringen til Europa ytterligere. Det er imidlertid vanskelig å inngå en tilsvarende avtale med Libya uten å bryte folkeretten, siden det ikke finnes en regjering som kontrollerer hele landet, og fordi overgrepene mot flyktninger og migranter i Libya er omfattende.

Italia ble i 2012 dømt i Den europeiske menneskerettighetsdomstolen for å returnere asylsøkere til Libya etter at de var blitt tatt om bord i italienske skip. For å omgå dette forbudet betaler Italia i stedet libysk kystvakt for å stanse migrantbåtene mens de ennå er i libysk farvann. De har også inngått avtaler med grupper som kontrollerer deler av Libya og myndighetene i andre afrikanske land, som Niger og Sudan, for å stenge migrasjonsrutene. Disse tiltakene førte til at det kom færre flyktninger og migranter over Middelhavet til Italia fra sommeren 2017. I august 2017 kom 82 prosent færre enn i samme måned i 2016.

Etter å ha blitt reddet på sjøen sammen med 300 andre flyktninger er denne mannen på vei til Sicilia i Italia.

Grensekontroller forlenget i flere land i Europa. En annen viktig grunn til at asylsøkertallene i Europa har gått kraftig ned, er at det har blitt langt vanskeligere å reise videre fra Hellas. Østerrike inngikk i 2016 en avtale med den høyrepopulistiske regjeringen i Makedonia om å stenge grensen mot Hellas, og Østerrike bisto med å styrke grensekontrollen i landet.

Det er også innført grensekontroll i Østerrike, Tyskland, Frankrike, Danmark, Sverige og Norge, noe som gjør det vanskelig å søke asyl i land nord i Europa. EU-kommisjonen har flere ganger signalisert at interne grensekontroller i Schengenområdet kun skal benyttes i unntakstilfeller og at de derfor bør opphøre så raskt som mulig. Likevel besluttet alle landene å forlenge grensekontrollen med ytterligere seks måneder våren 2018.

Grensekontrollene var en viktig årsak til at land i Sør-Europa hadde en betydelig økning i antallet asylsøkere i 2017, til tross for at antallet asylsøkere til EU, som helhet, bare var halvparten av året før.

Menneskesmuglere leter etter nye ruter. Siden det nå er vanskeligere å bruke både den østlige og sentrale Middelhavsrutene inn til Europa, leter menneskesmuglere etter alternative ruter. Antallet som ankommer Spania har lenge vært relativt lavt, men det steg markant da det ble vanskeligere å komme seg til Italia. Flyktninger og migranter ankommer Spania både via Middelhavet og over landegrensene til de to spanske enklavene Ceuta og Melilla på kysten av Marokko.

Flere andre nye ruter har også oppstått det siste året. Nesten 4.000 reiste sjøveien fra Tyrkia til Italia og over 1.000 reiste fra Tyrkia til Kypros. Menneskes-

muglere forsøker å etablere en ny rute over Svartehavet fra Tyrkia til Romania, men rumensk kystvakt har intensivert patruljeringen av farvannet og hindrer de fleste båtene å nå kysten.

EU betaler Tyrkia for å huse flyktninger. Avtalen mellom EU og Tyrkia har bidratt til å bedre flyktningenes humanitære situasjon i Tyrkia og har til en viss grad også styrket rettsikkerheten. Tyrkia har tidligere tatt et forbehold i sin tilslutning til flyktningkonvensjonen slik at den bare gjaldt flyktninger fra europeiske land, men som del av avtalen med EU garanterte Tyrkia nå at alle nasjonaliteter skal

ha rett til å søke asyl i landet. EU forpliktet seg i 2016 til å bidra med tre milliarder euro til nødhjelp til flyktningene i Tyrkia. I mars 2018 bevilget de ytterligere tre milliarder. Dette brukes blant annet til kontantutbetalinger til syriske flyktninger.

Tyrkia huser mer enn 3,5 millioner syriske flyktninger, i tillegg til et betydelig

antall flyktninger fra andre land. De har dermed tatt imot flere flyktninger enn resten av Europa til sammen de siste årene. Kun et mindretall av flyktningene bor i flyktningleirer, og de fleste finner selv bosted på det private boligmarkedet. I teorien har syriske flyktninger fått mulighet til å søke arbeid i Tyrkia, men de fleste er likevel henvist til underbetalte jobber i det svarte markedet.

Liten vilje til solidaritet mellom europeiske land. EU vedtok i 2015 et relokaliseringprogram for 160.000 asylsøkere i Italia og Hellas. Asylsøkerne skulle fordeles på medlemsland etter en formel basert på folketall, bruttonasjonalprodukt, arbeidsledighet og hvor mange flyktninger landet hadde tatt imot tidligere.

Da relokaliseringprogrammet ble avsluttet i oktober 2017, var kun i overkant av 30.000 asylsøkere sendt til nye land. Det er flere grunner til at bare 20 prosent av den opprinnelige kvoten ble fylt. Bare asylsøkere fra land hvor mer enn 75 prosent hadde fått innvilget asyl de foregående månedene var kvalifisert. Det begrenset i realiteten ordningen til å gjelde asylsøkere fra Eritrea og Syria. I Italia var bare litt over ti prosent kvalifiserte. Det viste seg også at mange flyktninger som ville blitt kvalifisert reiste videre på egen hånd i stedet for å vente på å bli sendt til et nytt land.

Det er stor motstand i mange EU-land mot å ta imot ikke-vestlige innvandrere. Ungarn og Polen gikk rettens vei da de ble pålagt å ta imot flyktninger. Selv om de tapte i EU-domstolen, har de fortsatt ikke tatt imot noen flyktninger gjennom relokaliseringordningen. Slovakia nektet å ta imot muslimske flyktninger og tok kun imot 16 av sin kvote på over 900 flyktninger. De eneste landene som oppfylte sin opprinnelige kvote var Irland og Malta. Norge er ikke EU-medlem og var derfor ikke omfattet av ordningen, men tilbød seg i likhet med Sveits å delta. Norge har tatt imot de 1.500 asylsøkerne som ble lovet.

Med Storbritannias beslutning om å forlate EU er det en frykt for at flere land skal trekke seg ut dersom påleggene fra Brussel blir for kontroversielle. Det gjør det vanskelig å presse land til å føre en mer generøs flyktningpolitikk enn de selv ønsker.

Merkel presset av økt innvandringsmotstand. I Tyskland kom det innvandringskritiske partiet Alternativ für Deutschland (AfD) inn i parlamentet for første gang i 2017. Indre stridigheter i partiet bidro til at oppslutningen ikke ble så høy som mange hadde forventet. Partiet endte likevel opp som det største opposisjonspartiet.

Angela Merkel ble kjent for «velkommenpolitikken» i 2015, men har senere strammet kraftig inn. Mange i hennes eget parti, Christlich Demokratische Union (CDU), og blant koalisjonspartnerne ønsker nå at politikken blir enda strengere.

Tyskland innførte i 2016 en midlertidig begrensning i retten til familiegjenforening for krigsflyktninger. Dette rammer blant annet mange flyktninger fra Syria. Den midlertidige perioden var over i mars 2018, og temaet ble et viktig spørsmål i regjeringsforhandlingene. Den midlertidige begrensningen ble opphevet, men det ble satt et tak på 1.000 personer hver måned som får gjenforenes med familiemedlemmer i Tyskland som er krigsflyktninger.

Tyskland besluttet i 2018 også å videreføre grensekontrollen, men forpliktet seg samtidig til å ta imot ytterligere 10.000 kvoteflyktninger fra Nord-Afrika. Til tross for innstramningene er Tyskland fortsatt det landet i EU som mottar desidert flest asylsøkere.

Blant de som ikke har flyktet i Ukraina, er det mange svake og eldre. 87 år gamle Kateryna Tika tør ikke reise av frykt for at tingene hennes skal bli stjålet. Inne i huset går temperaturen ofte under null om vinteren.

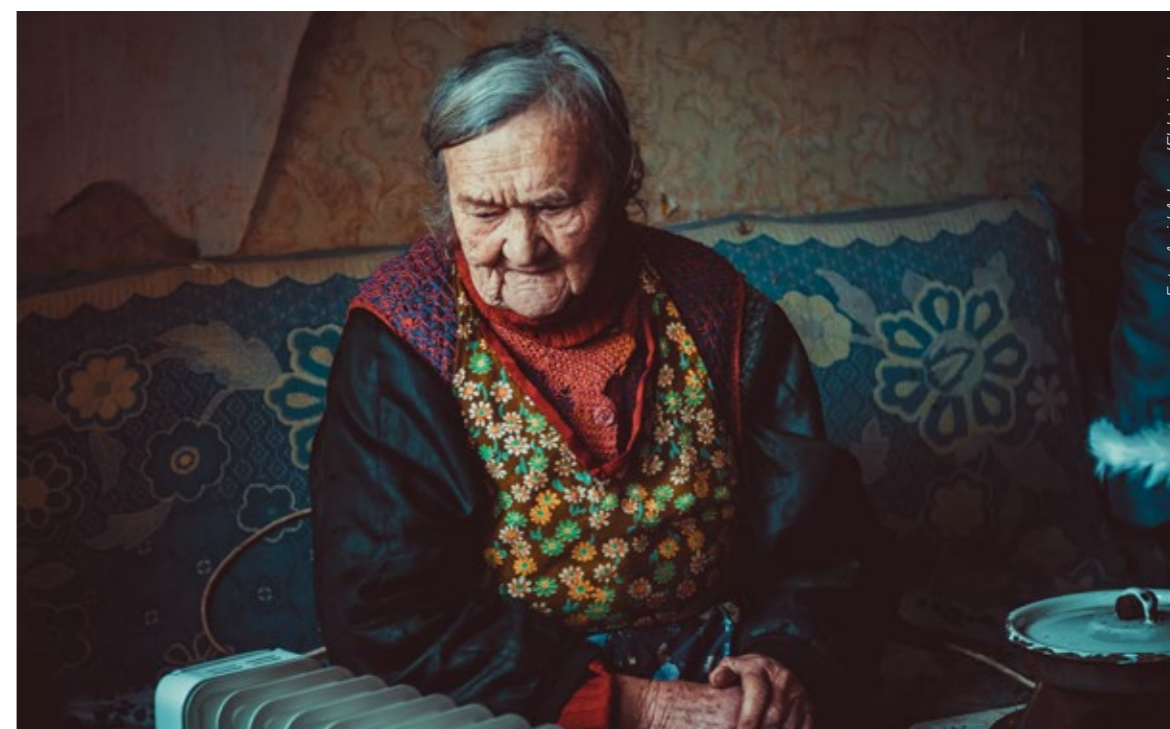

Foto: Amid Askerov/Flyktninghjelpen

Etter at Emanuel Macron ble valgt til president har Frankrike spilt en viktigere rolle i utformingen av EUs flyktningpolitikk. Macron har foreslått at asylsøkere skal kunne søke asyl til Frankrike og få behandlet asylsøknadene på sentre i Libya, Tsjad og Niger. Han innså imidlertid raskt at sikkerhets-situasjonen i Libya enn så lenge gjør det umulig å gjennomføre dette, mens både Tsjad og Niger har vært avvisende fordi de frykter at dette vil føre til økt migrasjon til deres land. Frankrike har inngått en avtale om å hente 3.000 kvoteflyktninger som har strandet i Nord-Afrika i løpet av to år.

Høyrepopulister på frammarsj i Øst-Europa. En høyrepopulistisk vind har blåst over Europa de siste årene, og aller mest merkbar har den vært i Øst-Europa. De østeuropeiske landene tar imot veldig få asylsøkere og det finnes knapt en muslimsk befolkning i land som Polen og Ungarn. Likevel er frykten for muslimsk «invasjon» sterkere her enn i noen andre deler av Europa.

Noe av forklaringen kan finnes i historien, fra da Ungarns og Polens nasjonale helter bidro til å stanse det ottomanske forsøket på å erobre Europa. Ungarns statsminister Viktor Orbán mener vesteuropeiske ledere styrer Europa mot kulturell undergang og ser på seg selv som en forsvarer av krisen, europeisk kultur.

Polen har tatt imot flere hundre tusen arbeidsinnvandrere fra nabolandet Ukraina, hvorav mange også er mennesker som er drevet på flukt fra borgerkrigen øst i landet. Ukrainerne har stort sett blitt tatt godt imot i Polen. Dette tyder på at motstanden mot å ta imot flyktninger knytter seg mer til frykt for ikke-vestlig kultur, enn motstand mot innvandring i seg selv.

Borgerkrigen i Ukraina mellom regjeringsstyrker og russiskstøttede separatister har pågått siden 2014, og det er ingen tegn til en snarlig løsning. Det er likevel færre kamphandlinger enn tidligere, og antallet internt fordrevne gikk ned fra 1,6 millioner til 800.000 i 2017.

Mange flyktninger har også vendt tilbake fra Russland, men fortsatt er nærmere 180.000 ukrainere på flukt i andre land.

Skandinavisk konkurranse om å ha strengest flyktningpolitikk. Alle de skandinaviske landene har strammet inn flyktningpolitikken de siste årene. I Norge sendte Justisdepartementet i 2017 en instruks til Utlendingsdirektoratet (UDI) om å tilbakekalle flyktningstatus for flyktninger som ikke lenger trenger beskyttelse i Norge fordi forholdene i hjemlandet har blitt forbedret. UDI valgte å se spesielt på somaliske flyktninger. Dette er personer som har fått lovlig opphold og ikke har gjort noe kriminelt. Norge er det første landet i Europa som innfører denne praksisen.

Regjeringene i Norge og Danmark har ikke lagt skjul på at de lar seg inspirere av hverandres erfaringer. Derfor er det neppe tilfeldig at Danmark nå vurderer å tilbakekalle flyktningstatus etter norsk mønster.

Danmark har en enda strengere flyktningpolitikk enn Norge på mange områder, og er det eneste landet i Europa som har innført stans i mottak av kvoteflyktninger på ubestemt tid. Begrunnelsen var det høye antallet asylsøkere

Frankrikes president Emmanuel Macron snakker med Tysklands forbundskansler Angela Merkel under et EU-toppmøte i Brussel i desember 2017.

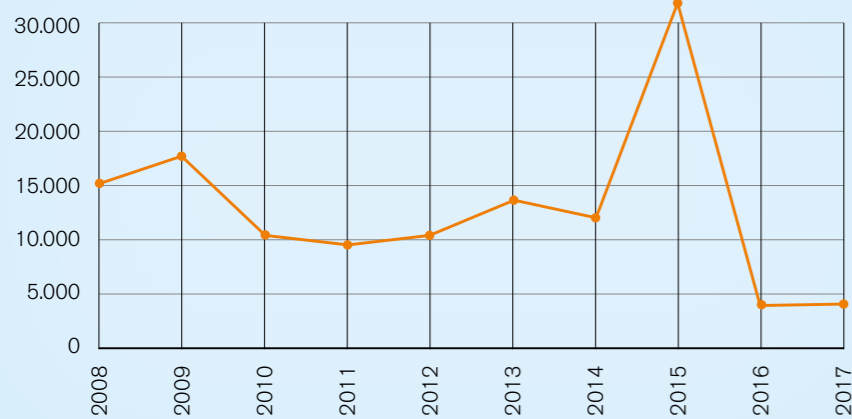
i 2015, men vedtaket er ikke omgjort til tross for at det nå kommer svært få asylsøkere til landet.

Den borgerlige regjeringen i Danmark blir utfordret av den sosialdemokratiske opposisjonen, som ønsker en enda strengere asylpolitikk. De tok blant annet til orde for at ingen asylsøkere skulle få oppholde seg i Danmark før de hadde fått innvilget asyl, og i stedet plasseres på mottakssenter utenfor Europa. Nord-Afrika var nevnt som et aktuelt område, men myndighetene i flere nordafrikanske land vendte raskt tomme ned for forslaget. Arbeiderpartiet i Norge har vist interesse for tankene til det danske søsterpartiet, men understreker at dette eventuelt må skje som et samarbeid mellom flere europeiske land.

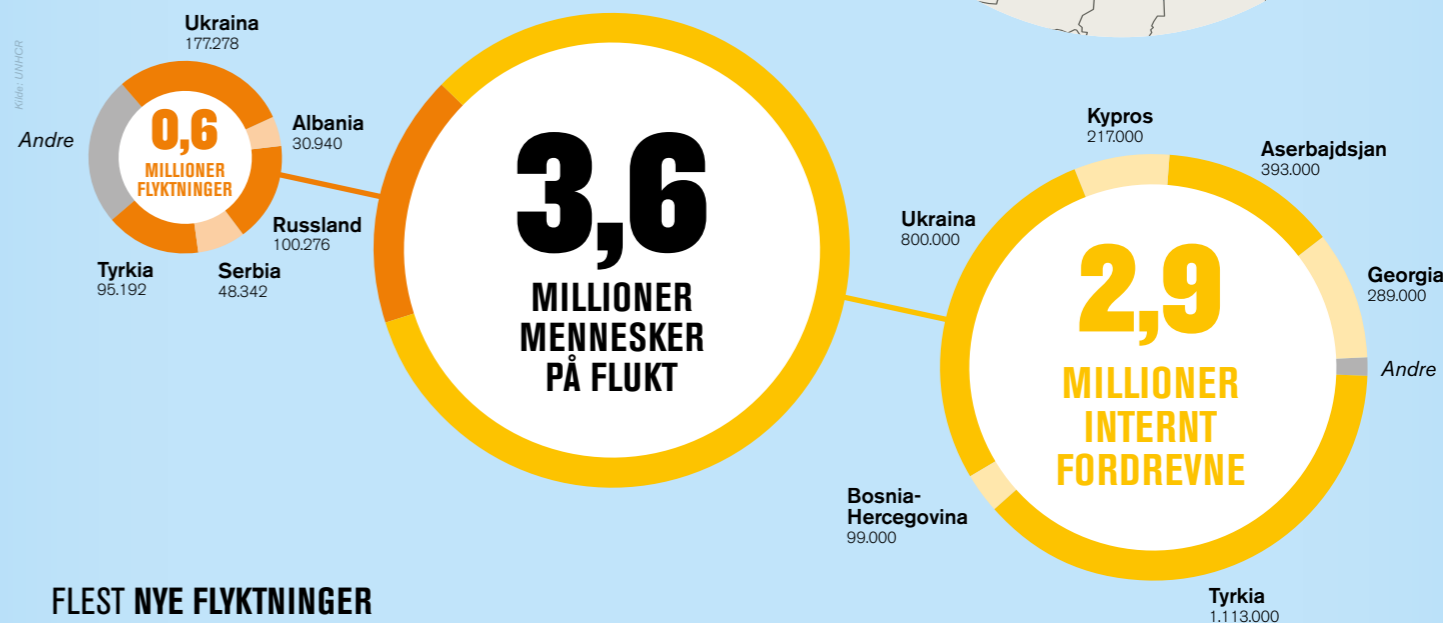
Sveriges 180-graders-sving. Sverige hadde lenge Europas mest liberale asylpolitikk og det var en tverrpolitisk enighet om at det skulle være et gjestfritt land for mennesker på flukt. Unntaket var det høyrepopulistiske partiet Sverigedemokraterna (SD). Få andre europeiske land fulgte imidlertid Sveriges eksempel, og dette førte til at det etter hvert kom veldig mange asylsøkere til landet. Til slutt måtte den rødgrønne regjeringen trekke i nødbremsen og innførte en midlertidig lov som la svensk flyktningpolitikk nær minimumsnivået i EU. Blant annet får svært få flyktninger fra Syria nå rett til familiegjenforening.

Opp mot riksdagsvalget høsten 2018 blir flyktning- og innvandringspolitikk et avgjørende spørsmål. Flere partier har forlatt gamle standpunkter. Både Moderaterna og Socialdemokraterna går nå til valg på en streng innvandringspolitikk hvor målet er at Sverige ikke skal ta imot flere flyktninger enn andre europeiske land i forhold til folketall. Begge partiene er imidlertid avhengig av småpartier henholdsvis på høyre- og venstresiden for å kunne danne flertallsregjering etter valget. Disse er gjennomgående tilhengere av en mindre streng politikk enn de to store. SD har hatt en kraftig framgang de siste årene og meningsmålingene tyder på at de kommer til å fortsette å være på vippen mellom de to blokkene også etter valget.

ASYLSØKERE TIL NORGE

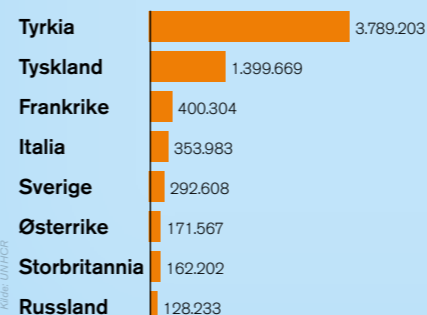

Europa

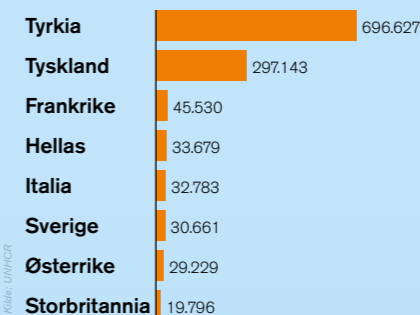

Etter 4 år med borgerkrig i Ukraina er fortsatt **800.000** internt fordrevne

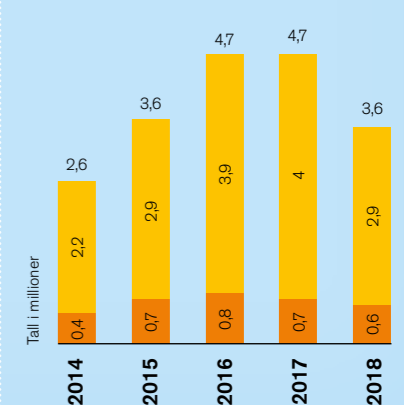
FLEST FLYKTNINGER I LANDET TOTALT

FLEST NYE FLYKTNINGER TIL LANDET I 2017

FLYKTNINGER OG INTERNT FORDREVNE SISTE FEM ÅR

Noen få land i verden tar hovedansvaret for å huse mennesker på flukt, mens rike land fraskriver seg ansvaret i stadig større grad. Hvordan ville verden sett ut med en mer rettferdig fordeling av flyktninger?

Tekst: Eirik Christophersen, Flyktninghjelpen

FÅ LAND TAR ANSVAR FOR FLYKTNINGKRISEN

Venner og familie av seksten flyktninger som druknet i mars 2018 demonstrerer i Athen i Hellas.

Foto: Giorgos Georgiades/Anadolu Agency/Getty Images

dag er rekordmange mennesker på flukt. Den typiske konflikten foregår i et fattig utviklingsland, og de fleste som flykter befinner seg i hjemlandet eller i et naboland. De som flykter ønsker som regel å vende tilbake til hjemlandet så fort det lar seg gjøre og søker derfor beskyttelse i nærheten.

Men mange flyktningkriser blir langvarige, og ofte kan ikke flyktninger vende tilbake dit de kom fra. På 90-tallet var det vanligere at flyktninger kunne reise tilbake etter noen år, når en fredsavtale var på plass, men i dag er mange konflikter fastlåste. Syriakonflikten er inne i sitt åttende år, mens mange flyktninger fra Afghanistan har vært på flukt i flere tiår.

Samtidig som færre kan reise tilbake, er det få som får mulighet til å bli fullverdige borgere i landet de har flyktet til. Mange syriske flyktninger i Jordan og Libanon lever som annenrangs borgere uten tilgang på arbeid. Uganda og Etiopia er positive unntak som strekker seg langt for å gi flyktningene et så normalt liv som mulig.

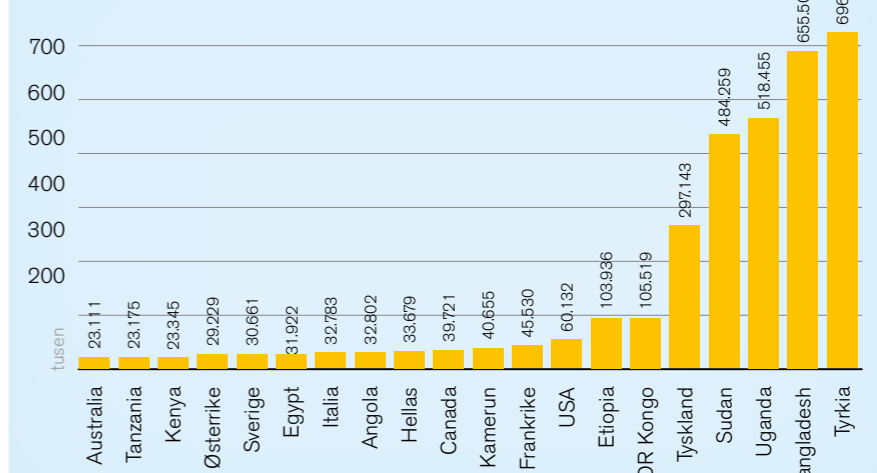
Flyktningkrisen er mulig å løse. Selv om antall mennesker på flukt er rekordhøyt, er samtidig forutsetningene

for å gi alle god beskyttelse bedre enn de noen gang har vært. I 1950 levde over 70 prosent av verdens befolkning i ekstrem fattigdom. Siden den gang er folketallet i verden firedoblet, mens antall ekstremt fattige er redusert nesten to tredeler. Den sosiale utviklingen har vært imponerende i veldig mange land og milliarder av mennesker har fått en bedre livssituasjon.

Verden har også blitt fredeligere. Krigene i Afghanistan, Syria og Jemen har skapt enorme lidelser, men antall drepte i verden som følge av krig og konflikt er likevel langt lavere enn det var både på 60-, 70-, 80- og 90-tallet. Den globale migrasjonen har vært stabil de siste 70 årene, i motsetning til hva det ofte skapes et inntrykk av. Flyktninger utgjør en liten andel av alle migranter i verden. Til tross for at antallet flyktninger har økt kraftig de siste fem årene, er andelen flyktninger målt mot verdens befolkning langt lavere i dag enn den var på begynnelsen av 90-tallet. Andelen som er internt fordrevet som følge av krig og konflikt har imidlertid økt.

I en verden med mer velstand og flere ressurser har vi mulighet til å gi beskyttelse til dem som er drevet på flukt, dersom vi deler mer på ansvaret.

STØRSTE MOTTAKERE AV NYE FLYKTNINGER I 2017

Tyrkia har tatt imot flest mennesker på flukt i verden, med nesten fire millioner flyktninger i landet. De fleste andre land som har tatt imot et stort antall flyktninger befinner seg i Afrika og Asia. Tyskland er det vestlige landet som har tatt imot flest flyktninger, med 1,4 millioner.

I 2017 var det totalt 3,6 millioner flyktninger som kom til et nytt land, enten på egen hånd eller som kvoteflyktninger. Tyrkia tok imot nesten 20 prosent av alle nye flyktninger i 2017. Bangladesh (18 prosent), Uganda (15 prosent), Sudan (14 prosent) og Tyskland (8 prosent) følger på de neste plassene.

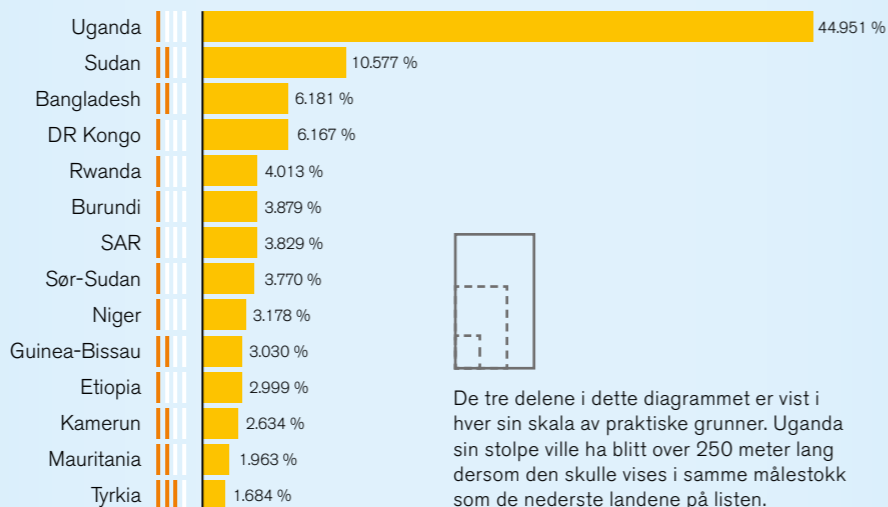
Mange land med god økonomi tar imot få flyktninger. Mange ulike forhold, som befolkningsstørrelse, naturressurser, arbeidsledighet og økonomisk utviklingsnivå, påvirker hvor gode forutsetninger et land har for å ta imot flyktninger. For å gi en pekepinn på hvilke land som bidrar over evne og hvilke som bidrar lite, har vi sammenlignet antallet flyktninger hvert land tok imot i 2017 med størrelsen på landets brutto nasjonalprodukt (BNP). Prosentandelen vi har kommet fram til viser i hvilken grad landene bidrar etter sine økonomiske forutsetninger. Noen av resultatene ser du i grafen til høyre.

Noen land skiller seg kraftig ut. Uganda tok imot 45.000 prosent, eller 450 ganger mer enn sin «rettmessige andel». På de neste plassene kommer Sudan med 10.600 prosent og Bangladesh og Den demokratiske republikken Kongo med 6.200 prosent hver. Med unntak av Tyrkia, er alle de 20 landene som bidrar mest sett i forhold til sin økonomi i Afrika og Asia.

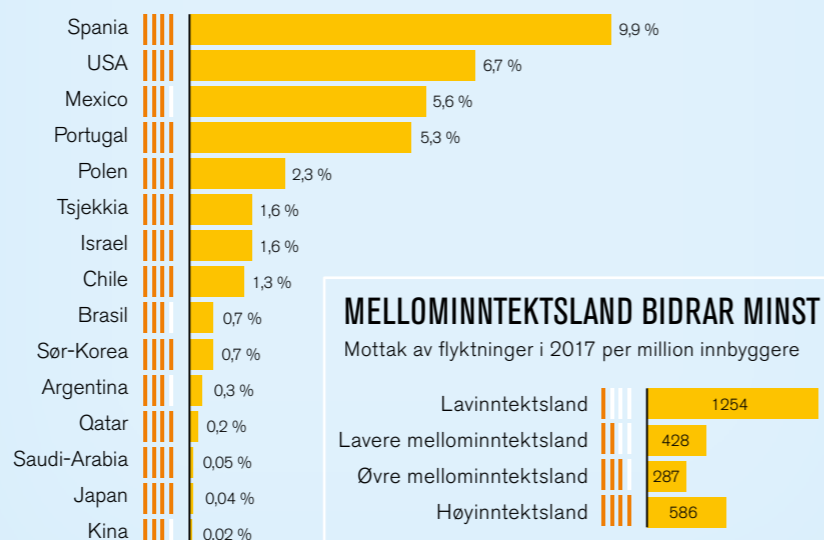
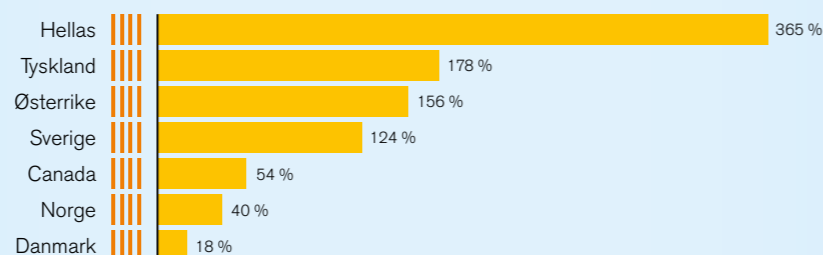
Mange rike land tar svært lite ansvar. I Europa er det særlig østeuropeiske EU-land som kommer dårlig ut. Slovakia og Tsjekkia er de to svakeste, med

FLYKTNINGER I FORHOLD TIL STØRRELSE PÅ ØKONOMI (BNP)

Vi har regnet ut forholdet mellom hvor mange flyktninger et land tok imot i 2017 og hvor mange de ville tatt imot dersom flyktningene var fordelt i verden etter størrelsen på et lands økonomi (BNP). Landene som bidrar 100 prosent har etter denne formelen tatt "sin andel" flyktninger. Du kan se de fulle utregningene på flyktninghjelpen.no/flyktningregnskapet.

De tre delene i dette diagrammet er vist i hver sin skala av praktiske grunner. Uganda sin stolpe ville ha blitt over 250 meter lang dersom den skulle vises i samme målestokk som de nederste landene på listen.

MELLOMINNTEKTSLAND BIDRAR MINST

Mottak av flyktninger i 2017 per million innbyggere

henholdsvis 1,3 og 1,6 prosent. Polen er også i bunnsjiktet med 2,3 prosent. Tyrkia skiller seg ut i positiv retning i Europa og tok imot 17 ganger flere flyktninger enn BNP skulle tilsa, mens Hellas og Tyskland tok imot 360 og 180 prosent av sin andel. Norge lå i 2017 på 40 prosent og er på nivå med Frankrike, Canada og Australia.

Japan har en av verdens sterkeste økonomier. Landet har i mange år vært en av de største økonomiske bidragsyterne til FNs flyktningsarbeid, men har vært svært restriktiv når det gjelder å ta imot flyktninger selv. I 2017 tok de imot kun 94 flyktninger, eller 0,04 prosent av sin andel basert på BNP. Kina kommer enda dårligere ut med 0,02 prosent.

Fleire søramerikanske land har hatt sterk økonomisk utvikling uten at dette gjenspeiles i økt vilje til å ta imot flyktninger. Chile, Argentina, Uruguay og Brasil tok alle én prosent eller mindre av sin andel. USA tok til sammenligning imot sju prosent.

Selv om mange fra Syria og Jemen har flyktet til Saudi-Arabia og andre rike gulfland, blir nesten ingen registrert som flyktninger. Disse landene har ikke ratifisert FNs flyktningskonvensjon og derfor får ikke mennesker på flukt status som flyktninger. De er dermed ikke garantert arbeid, utdanning og tilgang til rettssystemet.

Kvoteflyktningsordningen – for mennesker som trenger beskyttelse i et annet land.

Siden noen få land i Asia og Afrika tar imot en veldig stor andel av alle flyktninger i verden, er det nødvendig å avlaste disse landene ved at land i andre deler av verden henter ut såkalte kvoteflyktninger. Det er flyktninger som overføres til et nytt land etter avtale med FN, fordi de ikke kan få hjelp og beskyttelse der de er. Kvoteflyktningsordningen er en god måte for land som ikke mottar mange

flyktninger, for eksempel på grunn av geografisk beliggenhet, til å ta sin del av ansvaret.

Kvoteflyktningsordningen eksisterer for å beskytte sårbare flyktningsgrupper. For noen flyktninger, for eksempel statsløse, politisk forfulgte eller spesielt utsatte familier, er det av ulike grunner ikke mulig å finne beskyttelse i det landet de først flyktet til. Noen minoriteter utsettes for forfølgelse også i landet de har flyktet til. Andre har medisinske behov som gjør at de trenger beskyttelse et annet sted.

For flyktninger som har vært på flukt i mange år uten mulighet til å vende hjem, finnes det noen ganger ingen andre alternativ til et verdig liv enn å starte i et nytt land. Både retur og permanent integrering i landet man har flyktet til blir stadig vanskeligere. Derfor er det desto viktigere at flere får mulighet til å gjenboseses som kvoteflyktning. Totalt tok 32 land imot kvoteflyktninger i 2017, men de fleste av disse tok kun imot et symbolsk antall. Mens 189.000 fikk bli kvoteflyktninger i 2016, falt tallet til 103.000 i 2017. Hovedårsaken til den kraftige nedgangen var at USA, som vanligvis tar imot flest kvoteflyktninger, reduserte antallet med to tredeler etter at Donald Trump ble president.

Hva må rike land bidra med? FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) anslår at 1,2 millioner flyktninger har behov for å gjenboseses som kvoteflyktninger i et annet land enn dit de har flyktet. Det tilsvarer under to prosent av alle som er på flukt i verden. De siste årene har kun mellom 100.000 og 200.000 mennesker i året blitt valgt ut som kvoteflyktninger, noe som er altfor lavt i forhold til behovet. Dersom verden i stedet hadde tatt imot 300.000 kvoteflyktninger per år, ville sannsynligvis etterslepet av flyktninger som trenger å boseses i et nytt land vært tatt igjen i løpet av fem til sju år.

Hvis flere land hadde stilt opp om ordningen ville hvert land bare måttet ta imot et lite antall flyktninger, og utfordringen ville vært mulig å løse. Land som mottar få asylsøkere bør særlig kunne bidra i langt større grad.

Rike land som Canada, USA, Australia og de nordiske landene har tatt imot flest kvoteflyktninger, men også mellominntektsland i Latin-Amerika er med på ordningen. De fleste tar imidlertid imot veldig få, og mange av de rikeste landene deltar ikke i det hele tatt. Hvis alle rike land og mellominntektsland hadde bidratt etter økonomisk evne på samme nivå som Canada, hadde det tilsvar 1,3 millioner kvoteflyktninger per år. Derfor bør det være realistisk å øke totalt antall kvoteflyktninger i verden til 300.000 per år.

Håp om en forpliktende internasjonal ansvarsfordeling i 2018.

I september 2016 møttes verdens statsledere i New York for å diskutere utfordringene knyttet til manglende beskyttelse for flyktninger og migranter. Med et bakteppe av økende motstand mot flyktninger og innvandrere i mange land, var resultatet bedre enn mange hadde våget å håpe på. Samtlige 193 medlemsland i FN stilte seg bak erklæringen som fikk navnet «The New York Declaration». Her forpliktet landene seg til å styrke hjelpen til flyktninger, bidra med økt og forutsigbar økonomisk støtte til vertsland som tar imot mange flyktninger, og å jobbe for bedre ansvarsfordeling ved at flere flyktninger blir gjenbosatt som kvoteflyktninger.

I 2018 skal erklæringen munne ut i en detaljert plan for bedre beskyttelse av flyktninger. Konsultasjonene med hvert enkelt medlemsland er nå i gang. Målet er å komme fram til en forpliktende ansvarsfordeling hvor alle bidrar etter evne. Utfordringene er store, men dersom viljen er til stede er de fullt mulig å løse.